

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΜΑΪΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ 10

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

«Καὶ πληρώσατε τὴν γῆν
καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς»
(Γεν. α', 28).

Β'

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου» ἐδείξαμεν παραδείγματα, ἐκ τῶν ὁποίων φαίνεται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐξαιρίζει τὰς διαφόρους ἐκφάνσεις τοῦ ὑλικοῦ πολιτισμοῦ.

Χαρακτηριστικὴ καὶ ἀξία προσοχῆς εἶναι καὶ ἡ «ἀκολουθία ἐπὶ ἐγκαινίοις πλοίου», εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἱερεὺς λέγει: «Σέ, Κύριε, δοξάζομεν, τὸν παντοκράτορα καὶ παντεχνίτην δημιουργόν... Ἐπλασας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔθηκας αὐτὸν ὡς βασιλέα τῆς κτίσεως καὶ ἔδωκας ἡμῖν σοφίαν καὶ ἐδίδαξας ἡμᾶς ἐπιστήμας καὶ τέχνας, ἵνα διὰ τούτων κατακυριεύσωμεν τῆς γῆς... Καλὰ λίαν τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, ὅτι διὰ τούτων ἡ τοῦ σώματος ζωὴ συντηρεῖται καὶ προάγεται... Ὁ τοῦ παντὸς κυβερνήτης ἐλθέ μεθ' ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ γενοῦ τῆς νηὸς ταύτης κυβερνήτης καὶ οἰακιοτῆς, καὶ τῶν μελλόντων πλείον ἐν αὐτῇ συμπληρῆται καὶ προστάτης... Οὗτος ὁ φιλόθρωπος Σωτὴρ ἡμῶν καὶ τὸ νεοπαγὲς τοῦτο πλοῖον εὐλογῆσαι, ὅσα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν τῇ πρύρα καὶ ἐν τῇ πρύμνῃ καὶ ἐν τῷ κύτει, τὴν τρόπιν καὶ τὸ πηδάλιον, τὰς μηχανὰς καὶ τὰς ἔλικας, τὰς ἀρμογάς καὶ τὰ ὑποζώματα, τὰ καταστρώματα καὶ τοὺς ἰστούς καὶ ταῦτα πάντα ἀσινῆ τε καὶ ἀρραγῆ διατηρῆσαι... ». Ἡ εὐχὴ αὕτη ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία παρακολουθεῖ μετὰ στοργῆς

ἀκόμη καὶ τὰς πλέον λεπτεπιλέπτους πτυχὰς καὶ ἐκφάνσεις τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὅσα εἶπομεν ἕως τώρα ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν διάκειται κατ' ἀρχὴν ἐχθρικῶς πρὸς τὸν ὕλικόν καὶ τεχνικὸν πολιτισμόν. Ἀναγνωρίζει τοῦτον ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι οὗτος ἐξυπηρετεῖ τὰς ὕλικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων καὶ συνοδεύεται ὑπὸ ἀναλόγου καλλιεργείας καὶ ἀναπτύξεως τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι τὰ τεχνικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ ἀσκοῦν τεραστίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ συχνάκις εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσουν αὐτοὺς εἰς τὴν νέκρωσιν τῶν πνευματικῶν τάσεων, τὴν υπερηφάνειαν, τὸν ἐγωϊσμόν, τὴν σαρκολατρείαν, τὴν ἀδικίαν, τὴν ἀσπλαγχίαν.

Ἀναμφιβόλως ἡ τεχνικὴ πρόοδος παρέχει εὐεργεσίας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. «Αἱ διάφοροι τεχνικὰ ἐπιτεύξεις ἔσωσαν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ πολλῶν μόχθων καὶ ἰδρωτῶν. Κατὰ κάποιον ἀπολογισμόν, ποῦ ἔγινεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὸ τοῦ πολέμου, εὗρέθη, ὅτι ἡ διὰ συγχρόνων τεχνικῶν μέσων ἐξυπηρετήσις μιᾶς μέσης ἀγγλικῆς οἰκογενείας ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν χρήσιμον ἐνέργειαν τεσσαράκοντα δούλων τῆς ἀρχαιότητος. Ἐνα μηχανικὸ φτυάρι σήμερον κάμνει τὴν ἐργασίαν ἑκατοντάδων ἐργατῶν».

Ἐπειτα ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς ὑποβοηθεῖ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας τῆς «δημοκρατίας, μὲ τὴν εὐρύτερη φυσικὰ ἐννοια τοῦ ὅρου ... Τῆς δημοκρατίας στὴν πλατεία, τὴν ἀληθινή, τὴν πνευματικὴ ἐννοια χαρακτηριστικὸ οὐσιῶδες εἶναι ἡ προσπάθεια, ὅσο μπορεῖ πιὸ πλατειῆς μᾶζες νὰ μετέχουν σὲ ὅσο μορεῖ μεγαλύτερο βαθμὸ στὰ ἀγαθὰ ποῦ χρειάζονται γιὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς... Ἡ τεχνικὴ πρόοδος προσφέρει τὰ φθηνὰ ἀγαθὰ, ποῦ εἶναι προσιτὰ στὶς πλατειῆς μᾶζες πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἄλλοτε». Ὅλοι σήμερον χρησιμοποιοῦν τὰ μέσα συγκοινωνίας. Ἄς προσθέσωμεν τὴν κοινὴν καὶ ὄχι κυβερνητικὴν μόνον, ὅπως ἄλλοτε, χρῆσιν τῶν ταχυδρομείων, τῶν τηλεγράφων, τῶν τηλεφώνων. Ἐπειτα ἡ τεχνικὴ πρόοδος δημιουργεῖ τὴν ἄνεσιν τοῦ βίου, τὸ «κομφορ». Καὶ τὸ «κομφορ» ἐκτοπίζει τὴν πολυτέλειαν. «Σήμερα τὴν πολυτέλεια ἐκτοπίζει ἡ ἠλεκτρικὴ κουζίνα, τὸ ἠλεκτρικὸ πλυν-

τήριο, ή ηλεκτρική σκούπα. "Όλα αυτά διευκολύνουν τήν ζωή τῆς νοικοκυρᾶς, τήν κάνουν χαρούμενη, ἀξιοπρεπή». Εἶναι πολλά τὰ δημοκρατικά δημιουργήματα τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ καί ἰδίως «ή εὐκολία γιά τήν διάδοσι τῶν γνώσεων. Τò φθηνò βιβλίο ποῦ κάνει προσιτò καί στὸν ἐπαίτη ò,τι ἄλλοτε, στὴν ἐποχὴ τῶν χειρογράφων, μόνον οἱ ἡγεμόνες μποροῦσαν νᾶχουν. Τυπογραφία, φωτογραφία καί ραδιόφωνο κάνουν στὰ εὐρύτατα στρώματα προσιτὴ τὴν καλλιέργεια, ποῦ δίνουν τὰ γράμματα κι' οἱ τέχνες. Κι' αὐτò δὲν εἶναι βέβαια μόνο «τεχνικὴ» πρόοδος. Εἶναι, σ' ὅλη τὴν κυριολεξία, πολιτισμός!». Γενικῶς ἡ τεχνικὴ πρόοδος ἀποτελεῖ σπουδαῖον ὄργανον διὰ τὴν διάδοσιν τῶν ἰδεῶν. Τὰ ταχύτατα μέσα συγκοινωνίας ἐξ ἄλλου ἐνώνουν ὅλονὲν καί περισσότερον τὸν κόσμον εἰς μίαν οἰκογένειαν. Αἱ ἀνέσεις «ἀπλώνουν τὴν ἐξωτερικὴ κοινωνικότητα, τὴν πολιτισμένη ἐμφάνισι στὴν συμπεριφορὰ τῶν ἀνθρώπων, τὴν γνωριμία τῶν λαῶν μὲ τὸν τουρισμò» (Π. Μελίτη, 'Ό τεχνικὸς πολιτισμός, περ. «Ἀκτῖνες», ἔτος 1956, σελ. 242-243).

Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπαριθμήσωμεν ὅλας τὰς εὐλογίας, αἱ òποια ἀπορρέουν διὰ τὸν ἀνθρωπὸν ἐκ τῆς ἐν γένει τεχνικῆς προόδου. Πράγματι εἰς τὰ νεώτερα τεχνικὰ ἐπιτεύγματα βλέπομεν τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἀρχικῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ: «Καί πληρῶσατε τὴν γῆν καί κατακυριεύσατε αὐτῆς». "Ωστε συμφώνως πρὸς τὸ ἀνωτέρω παρουσιασθὲν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας οὐδεὶς πρέπει νὰ ἔχη ἀντίρρησιν διὰ τὰς τοιαύτας τεχνικὰς ἐξελίξεις.

'Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ παραβλέψωμεν τὰς κακὰς συνεπείας τοῦ ὕλικου καί τεχνικοῦ πολιτισμοῦ; 'Ἄλλὰ δι' αὐτὰς δὲν εὐθύνεται ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτόν, ἀλλ' ἡ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων κακὴ χρῆσις καί ἀντιμετώπισις αὐτοῦ. Ἡ σύγχρονος ἀνθρωπότης προσεκολλήθη μονομερῶς εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ ὕλικου καί τεχνικοῦ πολιτισμοῦ καί ἐλησμόνησε τὰς ἀνωτέρας πνευματικὰς ἀξίας. Ἐπὶ πλέον ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς ἔγινε στήριγμα τοῦ πρακτικοῦ ὕλισμοῦ, ὁ ὅποῖος σημαίνει τὸν θάνατον τοῦ ἀνωτέρου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ ὕλισμοῦ αὐτοῦ ἐδημιουργήθη ἡ ἐξαθλίωσις τῶν ἐργατικῶν τάξεων, ἡ ἐπιδείνωσις τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος διὰ τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐργα-

Λησμονημένοι τάφοι

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΓΕΩΡΓΗΣ ΖΟΥΚΑΣ - ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Τοποθεσίες με τ' ὄνομα Κλεισούρα υπάρχουν πολλές στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο. Ἔτσι ὀνομάζονται διάφορες στενοπορίες, κλειστές γύρω τριγύρω, διὰ μέσου τῶν ὁποίων—κατὰ κανόνα—συγκοινωνεῖ μιὰ περιφέρεια μ' ἄλλην.

Ἡ πιὸ ξακουστὴ ὅμως καὶ περισσότερο ἐπιβλητικὴ στενοπορία εἶναι ἡ γραφικώτατη καὶ λογγωμένη σχισμάδα ποῦ βρίσκεται στὸν νομὸν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας καὶ ἀκριβῶς στὸ δέκατον ἔβδομον χιλιόμετρο τοῦ δρόμου Μεσολογγίου-Ἀγρινίου, καὶ στὸ μέσον περίπου τοῦ Ἀρακύνθου (Ζυγοῦ 953 μ.), ποῦ διασχίζει τὴν Αἰτωλία ἀπὸ τὸν Βορῖά πρὸς τὸν Νότο. Μέσα καὶ στὸ βάθος τῆς Κλεισούρας αὐτῆς ἔχει χαραχθῆ καὶ περνᾷ ὁ ἀμαξιτὸς δρόμος ποῦ συνδέει τὸ βαθύπεδο τοῦ Ἀγγελόκαστρου καὶ τῆς Τριχωνίδος

ζομένων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ «ὀρίου λιμοκτονίας», ἡ αὔξησης τοῦ αὐτοματισμοῦ καὶ ἡ ἐξαφάνισις τῆς πρωτοβουλίας, ἡ δυνατότης τῆς ταχείας διαδόσεως τῶν ἀρνητικῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἐκφυλιστικῶν μέσων καὶ τρόπων ψυχαγωγίας, ἡ ὑπερπαραγωγή καὶ ἡ ἀνεργία.

Ἐκ τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι τὰ ὑλικά ἢ τεχνικά ἀγαθὰ πρέπει νὰ γίνουν ὄργανα καὶ μέσα τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ εἰς τὸν χριστιανικὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς ἀμαθείας ἡμῶν καὶ τοῦ πλησίον, ἐναντίον τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπάτης, ἐναντίον τῆς ἀδικίας καὶ τοῦ μίσους, ἐναντίον τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ διαβόλου. Δι' αὐτὸ ἄς θησαυρίζωμεν πρωτίστως «θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ». «Ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν» (Ματθ. ζ', 19-21). Ὁ ὑλικὸς καὶ τεχνικὸς πολιτισμὸς μας, ὡς ἐλέχθη, κατ' ἐξοχὴν θὰ εἶναι ηὐλογημένος, ὅταν ἀνεγείρη σχολεῖα, ὅταν ἀπομάσση δάκρυα, ὅταν κτίζη φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ὅταν γίνεταί ὄργανον ἱεραποστολικῶν σκοπῶν.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

λίμνης με τούς άπλόχωρους κάμπους και τις παραλιακές τεναγώδεις έκτάσεις ανάμεσα του 'Αχελώου και του Εϋήνου ποταμοϋ.

Πρὸς τὸ δυτικὸ δὲ μέρος της κι' ἐπάνω σ' ἓνα σπηλαιώδη βραχώ-
τοπο εἶναι κτισμένο τὸ πολυσέβαστο καὶ πολυσύχναστο ἀπὸ τούς
περιοίκους προσκύνημα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, κοντὰ στὰ κτίρια
τῆς Μουῆς τῆς 'Αγίας 'Ελεούσας, πού τὴν ἀνοικοδόμησεν ὁ Παλα-
μᾶς.

Εἶναι δύσκολο νὰ περιγράψῃ κανεὶς τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴν ἐπι-
βλητικότητά τῆς περίφημης αὐτῆς σχισμάδας, πού ἀνάμεσά της,
ὅπως εἶπα, περνᾷ ὁ δημόσιος δρόμος. Καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ της πλευρὲς
πανύψηλοι καὶ οὐρανοφίλητοι ὑψώνονται οἱ χρυσοπόρφυροι ὄγκοι
τοῦ Ζυγοῦ, κομμένοι στὰ δυὸ σὰν ἀπὸ μαχαίρι, καὶ στολισμένοι
ἀπὸ λογιῆς λογιῆς θαμνόδενδρα. Καὶ ποτέ μου, ὅσο ζῶ, δὲν θὰ ξε-
χάσω τὴν κατάπληξη καὶ τὴν γοητεία πού με συνεπῆρε, ὅταν βρέ-
θηκα κάποτε με τὸ γλυκοχάραγμα προσκυνητῆς στὸν αὐλόγυρο
τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ὅσο προχωροῦσεν ἡ ἡμέρα, τόσο περισσό-
τερο ἐπορφύριζαν, κι' ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές, τὰ μουντὰ σπλάγχνα τοῦ
βουνοῦ. Κι' ὅταν οἱ πρῶτες ἀχτίδες τοῦ Ἥλιου ἐσαίτεψαν τὶς κορ-
φές του, κι' ἐκυλοῦσε τὸ φῶς σὰν ποταμιὰ πρὸς τὴ βαθύσκιωτη σχι-
σμάδα, τὰ θαμνόδενδρα πού φύτρωναν στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ,
νοτισμένα ὅπως ἦτανε με τὶς αὐγινὲς δροσοσταλίδες, ἐστραφτάλιζαν
σὰν κρεμαστοὶ πολυέλαιοι. Κι' ὅπως τὰ πουλιά-γερακίνες καὶ φι-
λαδέλφια στὰ ὕψη καὶ σπαθωτὰ πετροχελίδονα στὰ χαμηλότερα
μέρη—ἐφτεροκοπούσανε γύρω μου κι' ἐπάνω ψηλά, ἐγέμιζεν ὅλη ἡ
Κλεισούρα ἀπὸ τούς κελαϊδισμούς των κι' ἀπὸ τὰ θριαμβικὰ τους
ἀνακράγματα, πού ἦτανε ὁ θειότερος καὶ Χερουβικὸς πραγματικὰ
αἶνος πρὸς τὸν Δημιουργὸν τοῦ Παντός.

Πολλὰ θὰ μπορούσε νὰ γράψῃ κανεὶς τόσο γιὰ τὸ Μοναστήρι
τῆς 'Ελεούσας τοῦ Παλαμᾶ, ὅσον καὶ γιὰ τὸ προσκύνημα τῆς Ζωο-
δόχου Πηγῆς. Μὰ στὸ σημείωμά μου αὐτὸ θὰ μιλήσω μονάχα γιὰ τὸν
Γεώργη Ζούκα-Γούναρη, πού ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρώτη πολιορκία
τοῦ Μεσολογγοῦ ἀποτραβήχτηκε ἐκεῖ κι' ἔζησε ἐρημίτης τὰ ὑπό-
λοιπα χρόνια τῆς ζωῆς του.

Ὁ Γεώργης αὐτὸς Ζούκας εἶναι ἀπὸ τούς ἀγνοημένους ἥρωες
τοῦ Γένους μας, πού τούς ἔχει σκεπάσει με τὸν σταχτί της μανδύα
ἡ ἀπολημονιά. Εἶναι ἀπὸ τούς λίθους κι' ἀπὸ τ' ἀγκωνάρια τὰ θε-
μελιακά, πού κρύβονται βαθεῖα μέσα στὰ χῶματα, γιὰ νὰ χαίρωνται

ἄλλοι τὴν δόξα καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν αἰτωμάτων. Καὶ χωρὶς κανένα δισταγμό, τὸν λέω Ἐθνομάρτυρα. Γιατὶ ἐπλήρωσε τὴ φιλοπατρία του καὶ τὴν ἀφοσίωσή του στὸ Χριστό καὶ στὴν Ὁρθόδοξη πίστη μας, μὲ τὸν ἀφανισμόν ὅλης του τῆς οἰκογενείας, πού λυσσασμένους ἀπὸ θυμὸν τὴν κατέσφαξαν ὁ Ὁμὲρ Βριώνης. Ἐπειδὴ χάρις στὸν Γεώργη Ζούκα—Γούναρη ἀπέτυχαν τὰ σχέδιά του καὶ δὲν ἔπεσε τὸ Μεσολόγγι, πού τὸ πολιορκούσανε στενωτάτα, ἀπὸ τὴν στερηρὰ καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν αὐτὸς καὶ ὁ Ρεσίτ Πασᾶς.

Ἀπελπισμένοι οἱ δυὸ αὐτοὶ Πασάδες ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν ἀντίσταση τοῦ Μεσολογγιοῦ ἀποφασίσανε νὰ τὸ πάρουνε μὲ πονηριὰ, καὶ νὰ κάνουνε μιὰν ἀποφασιστικὴ καὶ τελειωτικὴν ἐπίθεσην ἐναντίον του τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων, πού ἤξεραν πὼς οἱ τάπιες θάτανε ἔρημες, γιατί οἱ ὑπερασπιστές τους θάτανε συγκεντρωμένοι στὶς Ἐκκλησιές, γιὰ νὰ γιορτάσουνε τὴ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Γεώργη ὁ Ζούκας, πού ἦτανε καλὸς κυνηγὸς καὶ ἦτανε προσκολλημένος στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ὁμὲρ γιὰ νὰ τοῦ προμηθεύῃ κυνήγι, τῶμαθεν ἔγκαιρα τὸ σχέδιό τους αὐτὸ καὶ ἦτανε γεμάτος ἀπὸ ἀγωνία. Ζήτησε λοιπὸν τὴν ἄδεια νὰ βγῇ δῆθεν κυνήγι, γιὰ ἀγριόπαπιες καὶ γιὰ κανένα λαγό. Κι' αὐτὸς, ἀντὶς γιὰ νὰ πάῃ κυνήγι κατέβηκεν γρήγορα πρὸς τὸ Αἰτωλικό, καὶ περίμενε μὲ κτυποκάρδι νὰ φανερωθῇ κάποιος γιὰ νὰ φανερώσῃ τὸ μεγάλο μυστικὸ.

Τὴν συγκινητικώτατην αὐτὴν ἱστορία τὴν διηγεῖται σὲ ἀπλοῖ-
κοὺς στίχους ἓνας στιχοπλόκος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού ὑπογράφεται ὁ «πατριώτης Σπυρίδων Παιδάκος». Καὶ τὴν ἔχει διατυπώσει σ' ἓνα βιβλίον ἀπὸ 750 στίχους, πού τὸ ἐξέδωκεν ὁ περίφημος Ἑλβετὸς φιλέλληνας Μάγερ, πού μαζί μὲ τὸν τυπογράφο Μησθηνέα ἐξέδιδε στὸ Μεσολόγγι τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικὰ», ἀψηφώντας τοὺς ὀλοήμερους ἀγριοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ κάθε ἄλλη στέρση. Μαζί λοιπὸν μὲ τὴν πολύφημη ἐφημερίδα του, πού εἶναι ἀνεκτίμητο μνημεῖο γιὰ τὸ ἀθάνατο ἐκεῖνο ἔπος, ἐξέδωκε καὶ μερικὰ ἄλλα βιβλία, σπανιώτατα σήμερα. Κι' ἓνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἡ «Ἱστορία τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ποίημα ἀπλοῦν» πού περιέχει τὸ ἀπλοῖκό στιχοῦργημα τοῦ Σπυρίδωνος Παιδάκου καὶ τὸ περιστάτικὸ τοῦ Γεώργη Ζούκα—Γούναρη.

Καὶ ἰδοὺ πὼς περιγράφει ὁ Παιδάκος τὴν προετοιμασίαν τῶν

Μεσολογγιτῶν ν' ἀντισταθοῦν καὶ τὴν ἐπίθεση τῶν δύο Πασάδων
κατὰ τὴν νύχτα τῶν Χριστουγέννων:

«Ἕνας λοιπὸν Χριστιανὸς πάντοτε κατοικοῦσε
μαζὶ μὲ τὸν Ὁμέρ Πασᾶ· πουλιά τοῦ κυνηγοῦσε.
Τοῦ Ὁμέρ Πασᾶ τοὺς λογισμοὺς τὰ μυστικά γνωρίζει
κι' ἔτρεξε στὸ Αἰτωλικὸν καὶ στὸ γιαλὸ καθίζει.
Καὶ κατὰ τύχη ἐδιάβαινε ἐκεῖθ' ἓνα πλοιάρι
ἔχον δύο τρεῖς Ἑλληνας καὶ πήαινε στὸ Γιβᾶρι.
Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ἑλληνας φωνάζει τὸ πλοιάρι
γιά νὰ γυρίσῃ πρὸς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν πάρῃ.
Αὐτοὶ τὸν θεώρῃσαν, καὶ βλέπουν ὅτι ἓνας
ἄνθρωπος μόνος ἦτανε κι' ὄχι ἄλλος κανένας.
Γύρισαν τὸ πλοιάριον, εἰς τὴν ξηρὰν εὐγαίνουσι,
κι' ἀφοῦ εὐγῆκαν ἄρχισαν μὲ σιωπὴν νὰ κραίνουσι.
Τοὺς εἶπε.— Νὰ πηγαίνεσαι εὐθὺς τούτην τὴν ὥραν,
νὰ εἰπήτε εἰς τὸν Πρίγκηπα νὰ εὐγουν ἀπ' τὴν χώραν.

Νὰ κάμουν φύλαξιν καλὴν, κι' αὐτὸς νὰ ἀγρυπνήσῃ.
Ἄπόψε ὅλη ἡ Τουρκία στὴν χώραν θὰ ὀρμήσῃ.
Ἄπόψε θὰ ὀρμήσωσι. Πρὶν ὅμως ξημερώσῃ
ἐλπίζω ὁ Τίμιος Σταυρὸς τὴν πόλιν σας νὰ σώσῃ...»

Καὶ συνεχίζει:

«Ἦλθεν ἡ ὥρα ἡ φρικτὴ, ὥρα ἡ πικραμένη,
καθ' ἓνας ἦταν ἄπνους, τὸν πόλεμο προσμένει.
Ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων, σιμὰ νὰ ξημερώσῃ
τότε ἠθέλησ' ὁ Ὁμέρ ρεσάλτο γιά νὰ σώσῃ...
Τότε ἄρχισε ταῖς κανονιᾶς ἀπὸ τὴν μπαταρία,
μπόμπες, γρανάτες, τουφεκιᾶς, τοὺς ἔρριχναν μὲ βία...
Οἱ Ἑλληνες ἐκάθοντο, κανεὶς δὲν ἐσηκώθη.
Μεγάλον θαῦμα ἔγινεν, ἓνας δὲν ἐσκοτώθη.

.....

Ἀφῆσαν τὰ τσαντήρια τους, μιντέρια στρωμμένα,
φορέματα πολλῶν εἰδῶν, σεντούκια γεμισμένα.
Ἀφῆκαν ἄττια ἐκλεκτὰ καὶ σέλες χρυσομένες,
καὶ μέσα στὰ καλύβια τους πιστόλες κρεμασμένες.
Φεύγουσι ὡσάν κατάδικοι καὶ πίσω τους δὲν βλέπουν.
Οἱ ἔλληνες τοὺς κυνηγοῦν καὶ εἰς φυγὴν τοὺς τρέπουν».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀφελὴς καὶ σ' ἐντελῶς ἄκομψους κι' ἄρρυθμους στίχους διήγηση τοῦ στιχοπλόκου Παιδάκου γιὰ τὴν τύχη ποῦ εἶχεν ἡ Χριστουγεννιάτικη νυκτερινὴ ἐπίθεση τῶν δύο Τούρκων Πασάδων κατὰ τοῦ Μεσολογγίου, ποῦ ἀπέτυχε χάρις στὴν ἔγκαιρη μετάδοσή της ἀπὸ τὸν φλογόψυχο πατριώτη Γεώργη Ζούκα-Γούναρη, καὶ ποῦ τὴν ἐπλήρωσεν ἀκριβώτατα μὲ τὴν ἐξόντωση καὶ τὴν ἀνήλεη σφαγὴ ὅλης τῆς οἰκογενείας του ὑπὸ τοῦ Ὁμέρ Πασᾶ. Συντριμμένος ὕστερα ἀπὸ τὴν φρικτὴν αὐτὴν οἰκογενειακὴ του τραγωδία ποῦ ἐξεκλήρισε τὸ σπιτικό του, ἀποτραβήχτηκε στὴν ἐρημιὰ τῆς Κλεισούρας κι' ἔζησεν ἐκεῖ τὴν ὑπόλοιπη καὶ καταπικραμένη ζωὴ του, φορῶντας τὸ ράσο τοῦ μοναχοῦ καὶ ἀπολαμβάνοντας τὸν ἄκρο σεβασμὸν ὄλου τοῦ κόσμου.

Ἄγνωστο ἔμεινε τ' ὄνομά του καὶ λησμονημένος ὁ τάφος του. Ἡ ἐποχὴ μας δὲν ἔχει δυστυχῶς μνήμη. Καὶ τὸ θλιβερὸ εἶναι, πῶς ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς τόσο καὶ λιγοστεύει. Ὁ ἄνθρωπος σήμερα πραγματοποιεῖ, κάθε σχεδὸν στιγμή, κι' ἓνα νέο ἐπιστημονικὸ κατόρθωμα. Κι' ἀφοῦ ἐπέτυχε νὰ σπάσῃ τὰ δεσμά του ποῦ τὸν δένουν μὲ τὴν γῆν μας αὐτὴν προπαρασκευάζεται, μὲ πυρετικὴν ἀνησυχία κι' ἐξαλλότητα, γιὰ νέες ριψοκίνδυνες περιπέτειες, ποῦ ὑπερβαίνουν ἴσως τὰ ὄρια ποῦ τὰ καθορίζει ἡ φύσις του. Καὶ ποιὸς ξέρει; Ἄν ἐξακολουθήσῃ ἡ ἐξαλλότητά του αὐτῆ, ἴσως σὲ σύντομο πολὺ χρόνον, δὲν θὰ μπορῇ νὰ ἐλέγχῃ πλέον τὶς κακοποιῆς δυνάμεις ποῦ δημιουργεῖ, καὶ θὰ πάθῃ ὅτι ἔπαθε κι' ὁ μαθητευόμενος μάγος τοῦ Γκαίτε!

Ποῦ νὰ θυμηθοῦμε λοιπὸν σήμερα τὸν ἥρωϊκὸ καὶ μαρτυρικὸν Γεώργη Ζούκα-Γούναρη, ποῦ ἀναπαύεται τὸν αἰώνιον ὕπνον του στὰ ἐρημικὰ χῶματα τῆς Κλεισούρας. Καὶ μόνον ἡ γῆ τῆς Αἰτωλίας σκεπάζει κάθε τέτοια ἐποχὴ τὸν τάφο του μὲ κάτασπρα χαμομήλια καὶ μ' ἄλλα χαμολούλουδα τοῦ βουνοῦ, ποῦ θυμίζουν τὸ ὄλοαγνο αἶσθημα τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς πίστεως στὸ Χριστὸ ποῦ ἐπλημмуροῦσε τὴν καρδιά του.

ΑΜΜΩΝΑΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

13. Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΜΑΣ ΕΥΘΥΝΗ

«Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» (Μάρκ. γ', 34-38).

Πλῆθος κόσμου, κάθε ἡλικίας καὶ κάθε τάξεως, με μιὰ διαβαθμισμένη πνευματικότητα, συνέρρεον πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἡ ψυχὴ εἶχε πάντοτε τὴν ἀνησυχίαν της, ἔχει ποτὶὰ ἐρωτήματα ποὺ προβάλλονται στὸ φόντο τῆς υπάρξεώς της, ἐφ' ὅσον εἶναι συνδεδεμένη με τὸ σῶμα καὶ συνυπάρχει μ' αὐτό. Ἐχει πάντοτε προβλήματα γιὰ νὰ λύσῃ. Ἡ ἀνησυχία τοῦ πνεύματος δὲν καταστέλλεται, οὔτε αὐτὴ ἡ ψυχὴ ὡς εὐσυνείδητος ἀρτωμένος λογικὸς ὀργανισμὸς, μπορεῖ νὰ γαληνεύσῃ με τὴν πλήρωσι καὶ ἱκανοποίησι τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν. Οἱ φυσικὲς ἀνάγκες ἀπαιτοῦν καὶ δέχονται ὕλη, πού, πτωχὴ ἢ πλούσια σὲ θρεπτικὰ στοιχεῖα, ἀποκοιμίζει τὸ διαμαρτυρόμενο στομάχι, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡς ζωντανή, φυσιολογικὴ μονάδα, μένει ἀνεμπόδιστος νὰ σκεφθῇ, νὰ αἰσθανθῇ, νὰ συζητήσῃ με τὸν ἑαυτό του καὶ μυστικά, με τὸν Θεόν. Κι' ἔχει τόσα νὰ τοῦ εἰπῇ... Ἄνθρωπος ποὺ δὲν ζῆ με τὸ κουδούνισμα κάποιας σωτηρίου ἀνησυχίας, εἶναι ἄρρωστος ἢ ἀρρωσταίνει πνευματικά, ἔστω καὶ με βραδύτητα, ἀλλ' ἀσφαλῶς. Μιὰ παχυλότης, ἓνα ἐπίστρωμα ἀηδοῦς τζελατίνης σκεπάζει τὰ ἐγκεφαλικά κύτταρα καὶ τὰ τοιχώματα τῆς καρδιάς. Ἐτσι ἀχρηστεύεται καὶ τῶν δυὸ αὐτῶν κέντρων τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ποὺ δίνουν προσωπικὴ σφραγιδα ἀνωτερότητος στὸν ἄνθρωπο, ὁ ἀνώτερος σκοπός.

Ἄλλ' ἡ ἀτέλειά μας, καὶ ἡ ἀτέλεια τοῦ κόσμου ποὺ μᾶς περιβάλλει δὲν ἀποτελοῦν πηγὴν ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς δυνάμεως ποὺ θὰ δημιουργήσῃ κάτι τὸ καινούργιο, κάτι τὸ ὄχι ξεπερασμένο. Τὸ στοιχεῖο τῆς ἀμαρτίας, ποὺ γιὰ ὅλους μας εἶναι μιὰ ἀδιάφυστη καὶ ὀδυνηρὰ, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, πραγματικότης, προκαλεῖ ἓνα ἰδιότυπο πυρετό, μιὰ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ φλόγωσι ποὺ προκαλεῖ ζαλάδα, καθλώνει τὸ μυαλό καὶ τοῦτο ἀδρανεῖ καὶ γίνεται ἀνίκανο γιὰ ὑψηλὰ καὶ ὠραῖα πετάγματα. Ἐτσι κι' ἐμεῖς, ὡς ὅλον, μένουμε καθηλωμένοι ἐπάνω σ' ἓνα σταυρό, στὸ σταυρὸ τῶν παθῶν μας. Ἐπάνω σ' αὐτὸν τὸ σταυρὸ θὰ ἔπρεπε ὄχι νὰ σταυρωθοῦμε ἐμεῖς, ἀλλὰ τὰ πάθη μας.

Αὐτὴ τὴν ἀπλῆ φιλοσοφία, ποὺ ὅλοι τὴν καταλαβαίνουν, γιὰτι

δλους τούς ἀπασχολεῖ τὸ πρόβλημα αὐτῆς τῆς φοβερᾶς ψυχικῆς καταπτώσεως, κανεὶς δὲν εὐρέθη, μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰησοῦ, ν' ἀξιοποιήσῃ, γιατί ὁ ἄνθρωπος ἐστερεῖτο τῆς αὐθεντίας γιὰ νὰ χαράξῃ με ἐξουσία τὴ γραμμὴ στὸ κύλισμα τῆς ζωῆς, ἀφοῦ πρωτίστως ἀλλάξῃ τὸν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ συναισθάνεσθαι τῶν ἄλλων. Κι' ὅταν, σὰν κύματα φωτός, τὸ ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, τὰ ἠθικὰ ἀξιώματα τοῦ Κυρίου κατέκλυζαν ὀλόκληρο τὸ βουλευτικὸ καὶ νοητικὸν εἶναι τῶν ἀκροατῶν, καταφανῆς ἦταν ἡ συγκίνηση καὶ ἡ ἐλπίς πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς δὲν ἴδρυνε θρησκεία γιὰ νὰ στεγᾶσῃ τοὺς ἀδικημένους ὅπως-ὅπως, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀναδείξῃ ἀγίους με τὴν ἐνεργό, προσωπικὴ τους συμμετοχὴ στὸ ἔργον τῆς σωτηρίας. Προσωπικῆ, ἐνεργὸς συμμετοχὴ με συναίσθησι τῆς ἰδίας εὐθύνης με σκοπὸ τὴν καλλιέργεια τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν του ἀπὸ τὴν κληρονομικὴ καὶ ἐπίκτητο κατάρτα, εἶναι ἡ πρώτη βασικὴ προϋπόθεσις πνευματικῆς ἀποτοξινώσεως καὶ ὁ ἀναγκαῖος ὅρος τῆς εὐεργετικῆς δραστηριότητος τῆς θείας Χάριτος. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἤλθε νὰ συνδέσῃ πρόσωπα με κοινὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα ἢ κατόπιν μιᾶς μηχανικῆς ἀσχίσεως καὶ νὰ πυκνώσῃ θιάσους ἢ Κοινοτήτας ἀνθρώπων κάτω ἀπὸ μιὰ ἀναγκαστικὴ πειθαρχία. Αὐτοὶ οἱ ὄχλοι με τὴ διαφοροτικὴ ψυχοσύνθεσι, με τάσεις, καὶ ἐπιδιώξεις ὑποκειμενικὰς, χωρὶς ἀντικειμενικότητα, με τὰς τυφλὰς καὶ ἀλόγους, ἀν μὴ παραλόγους ἀπαιτήσεις λόγῳ τῆς ἀνευθύνου, ἀψυχολογήτου καὶ καινῆς παιδαγωγίας ἀπὸ τοὺς πρώτους διδάξαντας, τοὺς θρησκευτικούς Ἀρχοντας τοῦ Ἰσραὴλ, ἔπρεπε νὰ μάθουν τὴν ἀλήθειαν, γιὰ νὰ τοποθετήσουν τὴν ἴδια τους συνείδησι ἐλεύθερα ἐκεῖ πού τὸ αἰώνιο συμφέρον τοὺς καλοῦσε. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ἀλοσοωρίζη τὴν ἰδιοτέλεια, ὅταν δὲν ὑπηρετῇ τὰ ἐφήμερα, ὅταν δὲν τῆς πού ἐπιβάλλουν σαφῆ ἐξήγησι μ' ἐκεῖνον πού συμβάλλεται, πού τὴν ἀναζητεῖ γιὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὴ φωτεινὴ τῆς, ἀνοδικῆ πορεία, ὅσῳ κουραστικὴ κι' ἀν φαίνεται πὼς εἶναι. Καὶ μόνον ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ προεβλήθη μ' ὀλόκληρη τὴ διαφάνειά τῆς καὶ τὴν ξαστεριά τῆς καὶ με ἔντονο τὸ οὐράνιο χρωμὰ τῆς: «Ὁ-στις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀρά-ται τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» (Μάρκ. γ', 34 κ.έ.).

Εἶναι ὁ πρῶτος φραγμὸς, ὁ πρῶτος σταθμὸς, πρώτη γερῆ πέτρα τῆς προσωπικῆς με εὐθύνης. Γιατί ἐδῶ τονίζεται ἰδιαί-τέρως τὸ στοιχεῖον τῆς ἐλευθερίας στοχασμοῦ, κρίσεως, ἐλατη-ρίων, ἀποφάσεως. Σ' αὐτὸν τὸ χωρὸ τῆς ἐλευθερίας ἀναπτύσσον-ται τὰ ἀνοφόρα, ἀγλόκαρπα ἄνθη τῆς ἀρετῆς ἢ καλλιεργοῦνται

καὶ διατηροῦνται τὰ σαπρόφυτα τῆς κακίας. Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου δίνει ξεχωριστὴ ἀνεσι στὴ δρᾶσι τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως τοῦ δίνει καὶ ἀξία καὶ τιμὴ. Τοῦ κόβει τὰ δεσμὰ τῆς μοιρολατρίας, τοῦ ἀφαιρεῖ ἀμαρτωλὰς προφάσεις, ξεσκεπάζει τὴν πονηρία του καὶ τὸν φορτᾶνει, δικαίως, μὲ τὸν πλήρη καταλογισμό. Τὸν ἐξαιρεῖ ὡς προσωπικότητα μὲ λογικόν, ἠθικὴ βούλησιν ἢ εὐθύνας, μὲ καθήκοντα καὶ δικαιώματα σ' αὐτὴν τῆ ζωῆ. Αὐτὴ ἡ πρότασις τοῦ Κυρίου, ποῦ ποτὲ δὲν ἠκούσθη ἀπὸ στόμα ἀνθρώπινο: «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν» ἀναγκάζει, εἶναι ὅρος τὸν ὁποῖον, κανεὶς ἀρχηγὸς θρησκείας ἢ ἰδρυτὴς φιλοσοφικῆς Σχολῆς δὲν ἐτόλμησε νὰ προβάλῃ στοὺς ἀκροατὰς του, στοὺς μαθητὰς του, στοὺς ὀπαδοὺς του. Ὁ Ἰησοῦς ἐνδιεφέρετο γιὰ τὴ ζύμη, γιὰ τὸ ἀλάτι καὶ τὸ φῶς· ἐνδιεφέρετο γιὰ τὴν ποιοτικὴ ἀνωτερότητα τῶν σωζομένων πιστῶν, κι' ὄχι γιὰ τὸν ὄγκο μὲ ἐξωτερικοὺς χωματικούς τόνους χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ πνευθενὰ ἴχνος βεβαίας ἐλπίδος γιὰ τὴ σωτηρία τους. Ὁ Ἰησοῦς, πρὶν δώσῃ τὸ πρόσταγμα «ἐμπρόσ», ἐσάλπισε: «Προσοχή!». Τοῦτο σημαίνει πὼς ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι συνεπὴς πρὸς τὸ ἐσώτερον βάθος τῆς, δὲν ὑπῆρξεν ἐξ ἀρχῆς θρησκεία συναλλαγῆς, συζητήσεων, συμβιβασμῶν. Ὑπῆρξεν ἀπόλυτος. Δὲν ὑπῆξε θρησκεία ἀπάτης ἢ μέσον πρὸς αὐταπάτην, ἀλλ' ἀληθείας, δυνάμεως καὶ εὐλικρινείας. Ὑπῆρξε θρησκεία ποῦ μὲ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ διέλυσε τὴν αὐταπάτη τῶν πολλῶν πὼς μποροῦν νὰ συνεχίζουσι τὴ διπλῆ τους ζωὴ μέσα στὸν ἅγιο ναὸ τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Ἰησοῦ. Γιατί δὲν ἀρκεῖ ἡ προθυμία ν' ἀκολουθήσῃ κανεὶς τὸν Κύριο, ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὴν ἀξίειπαινη προθυμία ἐπιβάλλεται νὰ σταθμίσῃ καὶ τὴ βαρὺτητα τῆς ἀποφάσεως. Ἡ ἀπόφασις εἶναι τὸ τέρμα πολλῶν ψυχικῶν παραγόντων, εἶναι μιὰ ἐσχηματισμένη βούλησι, ὅπως λέγουσι οἱ ψυχολόγοι, γιὰ μιὰ ἀγαθὴ ἢ κακὴ πράξι, καὶ συνεπάγεται ἀνάληψιν ἰδίων εὐθυνῶν. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριός μας μπροστὰ σὲ τόσες χιλιάδες κόσμου ποῦ τὸν ἤκουον μὲ ὀρθάνοιχο στόμα, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν μαθητῶν του ἐβροντοφώνησε τό: «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι».

Πρῶτος ὅρος, λοιπόν, γιὰ τὴν πνευματικὴ μας βελτίωσι καὶ προκοπὴ εἶναι ἡ ἀπάρνησις τοῦ ἑαυτοῦ μας. Στὸ βάθος καὶ στὸ πλάτος αὐτοῦ τοῦ ὅρου ποῦ θέτει ὁ Ἰδιὸς ὁ Χριστός, μπαίνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν σημειώσῃ: «Ἐκκαθαρίσατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι» (Α' Κορ. ε', 7), ἢ: «Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπά-

της» (Ἐφεσ. δ', 22). Ἡ ἀπάρνησις γιὰ τὸν φυσικὸν ἄνθρωπο δὲν εἶναι ἐντολὴ ἀνακαινισμού, γιὰτὶ πρὸς ἀνανέωσίν καλεῖται· ἡ ἀπάρνησις ἔχει τὴν ἔννοια τῆς στροφῆς, τῆς ἀλλαγῆς τῆς διαθέσεως, τῆς συστροφῆς, γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του, τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπῆτησε πνευματικὴ προεργασία ὁ Ἰησοῦς, ἀναγνώρισι τῆς ἀθλιότητος ὡς ὑφισταμένης ἀπαραδέκτου καταστάσεως πού πρέπει νὰ ἀνατραπῇ. Καὶ πρέπει ν' ἀναλάβουν τὸν ἀγῶνα ἐσωτερικοὶ παράγοντες γιὰ νὰ διαλυθῇ τὸ ἄνομο συνοικέσιο τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ κακοῦ. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν λάβῃ μὲ γενναιοῦτητα ἀρνητικὴ θέσι κατὰ τοῦ κακοῦ, σύμφωνα πλεον μὲ τὰς ὑποδείξεις τοῦ εὐαγγελικοῦ νόμου, κί' ἂν αὐτὴ ἡ ἀρνησις δὲν ἐκδηλωθῇ σὲ βαθμὸν ἐχθρότητος, δὲν δικαιώνεται τὸ ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν». Συνεπῶς ἡ ἀπλή θέλησις τοῦ ν' ἀκολουθήσῃ ἕνας οἰοσδήποτε τὸν Ἰησοῦν δὲν μεταβάλλει τὴν ἠθικὴ ποιότητα τοῦ ἀνθρώπου πού ἀπλῶς θέλει. Αὐτὸ τὸ ἀπλῶς (θέλει), εἶναι μίᾳ ἔντονη ἐπιθυμία, ἕνας ψυχρὸς καὶ νεκρὸς πόθος πού δὲν φλογίζει τὴν κινητήριον μηχανὴ τῆς ψυχῆς πρὸς δυνατοὺς καὶ σκληροὺς, ἂν παραστῇ ἀνάγκη, ἀγῶνας, πρὸς θυσίαν καὶ τῆς ἰδίας μας ζωῆς χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου του. Καθεστῶτα ἁμαρτωλά πού εἶναι πολυχρόνια δὲν ἀνατρέπονται μὲ τὸ ἄχρωμο καὶ ἄτονο καὶ ξεψυχισμένο (θέλω), λοιπόν, γιὰτὶ δὲν ὑποβοηθεῖ στὸν καθαρμὸ τῆ δραστηκότητος τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ πού, εἶπαμε, δὲν ἀναγκάζει. Πρέπει νὰ προηγηθῇ ἕνας, οὕτως εἰπεῖν, προαγιασμός τῆς διαθέσεως, μίᾳ προετοιμασία γιὰ τὴν ἀπόλαυσι τῶν δωρεῶν τῆς Χάριτος. Ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι μίᾳ ὕλικῃ ἢ μαγικῇ δυνάμει ἐκβιασμοῦ τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως. Τὸ παλαιὸν καθεστῶς, σὰν μίᾳ σύμβασις ἁμαρτωλῆ, σὰν μίᾳ παράνομη συνθήκη τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ κακοῦ, πρέπει νὰ καταγγελθῇ, καὶ ἡ καταγγελία αὐτὴ πρέπει νὰ δημοσιευθῇ μὲ τὸ μέσον τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἄνθρωπο, πού πρέπει νὰ ἀναγνωρίσῃ πρωτίστως τὴν πλάνη του (Α' Ἰωάν. α', 9).

Ἡ ἀπάρνησις τοῦ ἑαυτοῦ μας εἶναι, ὁμολογουμένως, μίᾳ ἠθικῇ ἐπανάστασις κατὰ τῆς διεφθαρμένης μας φύσεως· εἶναι ἕνα τιναγμα τῆς συνειδήσεως καὶ ἕνας ἠρωϊσμός τῆς ψυχῆς μας· εἶναι, εἰδικώτερα μίᾳ σπαρακτικῇ, κραυγαλέα ἐπίκλησις τοῦ Θεοῦ νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ στὴν ἐναγώνιον πάλη ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ τῆς κατοχῆς. Ἐχθρὸς κατοχῆς εἶναι τὸ κακό, ὅποια μορφή κί' ἂν ἔχη. Κί' αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴν ἐπανάστασι ζητεῖ ὁ Χριστὸς νὰ κηρύξῃ ὁ ἄνθρωπος πού θέλει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, πρᾶγμα πού σημαίνει πῶς πρέπει αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ κάμῃ τὸ ἀνθρώπινο, ξεσχίζοντας ἐπιδεικτικὰ τὴ συνθήκη μὲ τὸ κακό.

«Ἀπαρνησάσθω, λοιπόν, ἑαυτὸν» ἀλλὰ («καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ»). Εἶναι ἀξιοπρόσεκτο καὶ τὸ σημεῖο αὐτό, γιατί ὁ προσωπικὸς σταυρὸς μας δὲν ἀναζητεῖ Κυρηναῖον. Εἶναι ἡ φύσις του τέτοια ποῦ δὲν μπορεῖ ἀναγκαστικὰ νὰ φορτωθῆ στὸν ἄλλο, γιατί δὲν εἶναι ὑλικός, δὲν χρειάζονται σωματικαὶ δυνάμεις, οὔτε δοῦλοι στὴν ὑπηρεσία μας γιὰ νὰ τὸν ἀναλάβουν καὶ νὰ τὸν σηκώσουν παίρνοντάς τον ἀπὸ τοὺς δικούς μας ἄμους. Εἶναι κλῆρος δικός μας ὁ σταυρὸς αὐτός. Θάκουμπήση ὀλόκληρο τὸ βᾶρος του ἐπάνω στοὺς ἄμους μας. Καὶ τοὺς δυὸ μάλιστα. Θὰ ἐμπηχθῆ στὸ κέντρο τῆς κοιλάδος τῆς καρδιάς μας, θὰ ὑψωθῆ καὶ ἐκεῖ ἐπάνω θὰ σταυρωθῆ ὁ παλαιὸς μας ἄνθρωπος μὲ τὰ πάθη του. «Ὅχι ὁ ἑαυτός μας, ὁ ὠραῖος ἑαυτός μας. Ἡ ἄρσις τοῦ σταυροῦ εἶναι πρωτίστως ἡ νέκρωσις τῶν παθῶν μας. «Ὅχι τὸ ἀπλὸ κοίμισμά τους. «Ὅχι ἡ περιωρισμένης διαρκείας νάρκη. Ἡ νάρκη κλείνει μέσα της ζωὴ ἐν ἀδρανεῖα, ἀλλὰ ποῖς μᾶς διαβεβαίωι πὼς τὰ ναρκωμένα πάθη στὴ ζεστασιά, στὴν προκλητικότητά του κόσμου, δὲν θὰ πεταχτοῦν ἐπάνω περισσότερο ἀπαιτητικὰ καὶ ἐπιφοβα; Ἐπιβάλλεται ἡ νέκρωσις ὅταν ἐξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοὶ πειρασμοὶ προκαλοῦν καὶ ἔρχονται νὰ θίξουν τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρος καὶ νὰ λυγίσουν τὴ βούλησι τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν προσπαθοῦν ν' ἀλλοιώσουν τὸ ἠθικὸ φρόνημά του καὶ νὰ σταλάξουν μέσα του τὸ δηλητήριον τῶν θλίψεων: Σαρκικοὶ διερεθισμοί, ἁμαρτωλὲς σκέψεις, μολυσμένη φαντασία, ποῦ ἀφίνει ἕνα βρώμικο ἐπίστρωμα στὴ μνήμη μὲ μονιμότητα, αἰσθήματα ρυπαρά, ἀκάθαρτοι ἡδονισμοί, κοιλοδουλεῖα, πλεονεξία, κατὰκρισις, ὑπερηφάνεια, ἐγωῖσμός, ἀλαζονεῖα, ψεῦδος, φθόνος, κατάκρισις, διαβολή, συκοφαντία, δόλος, ἀπάτη, ἰδιοτέλεια, κολακεία, μνησικακία, μῖσος κατ' ἀδελφοῦ, ἀσπλαγχνία, παντὸς εἶδους κακότης ποῦ εἶναι σατανικὰ γεννήματα καὶ ἀπαρτίζουν τὸ ἐλεεινὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, πρέπει νὰ σταυρωθοῦν, νὰ σπαράξουν, νὰ νεκρωθοῦν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ μας γιὰ ν' ἀντίσουν τὰ κρινολούλουδα τῶν ἀρετῶν.

Ἄλλ' ὁ Κύριος τονίζοντας τὴν ἀπάρνησι τοῦ ἑαυτοῦ μας μὲ τὴν σταύρωσι τῶν ἰδίων μας παθῶν, ὑπερεξαίρει τὴν ἀξία τῆς ψυχῆς ποῦ κινδυνεύει νὰ σκοτωθῆ ἀπὸ τὰ πάθη. Τονίζει ὅτι ὁ παραμερισμὸς τοῦ κτηνώδους χάριν τῆς εὐαγγελικῆς καθαρότητος, ἐπιβάλλεται γιὰ νὰ σωθῆ αὐτὴ ἡ ψυχὴ. Τ' ἁμαρτήματα δὲν εἶναι περαστικὴ, ἐνοχλητικὴ βοή. Δὲν εἶναι ἕνας ἰσχυρὸς ἄνεμος ποῦ στὸ πέρασμά του ἄλλα δένδρα θὰ σπάση, ἄλλα θὰ ξεριζώση, μὰ, πάντως, κάτι θάφιση. Δὲν εἶναι ἀπλὴ νεροποντὴ. Δὲν εἶναι ἐξωτερικῆς φύσεως μικροσπιθουράκια. Εἶναι ἔλκη εἰδεχθῆ ἐπάνω στὸ ψυχικὸ σῶμα. Ἀφαιροῦν τὴ γλυκεῖα γαλήνη τῆς συνειδή-

σεῶς μας, τὸ μοναδικὸ αὐτὸ κεφάλαιο τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας. Ὁδηγοῦν στὴν παντοτεινὴν ἀπώλεια, πρᾶγμα ποῦ ἀποτελεῖ συμφορὰ γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποῦ ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν: «Τί γάρ, εἶπεν ὁ Κύριος στὴ συνέχεια, ὠφελῆσει ἄνθρωπον ἂν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;» Εἶναι ἐρώτημα ποῦ ἀπευθύνεται στὴ λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου γιὰ νὰ δώσῃ ὁ ἴδιος τὴν ἀπάντησι, γιὰτι ὁ ἴδιος καλεῖται νὰ αγωνισθῆ ἢ νὰ μείνῃ ἀδρανῆς μπροστὰ στὸ φανερὸ κίνδυνο ποῦ διατρέχει ἡ ψυχὴ. Θρησκευτικὰ βιώματα δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν ὑπόστασι καὶ ζωὴ μὲ τὴν ἐκτέλεσι τῶν τύπων. Οἱ τύποι μπορεῖ, σὰν μορφὲς λατρείας, νὰ δημιουργηθοῦν ἀπὸ τὰ προσωπικὰ θρησκευτικὰ βιώματα. Ποτὲ ὅμως τὰ βιώματα δὲν εἶναι γεννήματα τύπων. Ἰδιαιτάτα ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι θρησκεία ὄχι κοιμισμένης ἢ ἐλαστικῆς συνειδήσεως. Εἶναι θρησκεία βάθους καὶ τόσον ἢ διδασκαλία τῆς ὅσο καὶ τὰ Μυστήρια τῆς δὲν μποροῦν νὰ στεγασθοῦν σὲ ἀκάθαρτη καρδιά καὶ σὲ μολυσμένη σκέψι. Καὶ αὐτό, βέβαια, εἶναι τὸ τέρμα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ ὄχι ἡ ἀρχή. Ὅμως πρέπει νὰ ὑπάρξῃ τέτοιος προγραμματισμός, ὥστε τὸ τέλος νὰ ζωντανεύεται σὰν ἓνα ὄνειρεμένο παρὸν πρὸς τὸ ὁποῖον κατατείνει ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀγαπᾷ καὶ θέλει ν' ἀκολουθήσῃ τὸ Χριστό. Νωθρότης, πολὺ περισσότερον ἀδράνεια, δὲν εἶναι τὸ ψυχολογικὸ κλιῖμα γιὰ μιὰ ἀνώτερη ζωὴ ποῦ ἀπαιτεῖ διαρκῆ, ἀκατάπαυστον ἀγῶνα γιὰ ν' ἀπαλλαγῆ ἐντελῶς ἀπὸ τὴ χοιρώδη, κατὰ Χρυσόστομον, ζωὴν ὁ ἄνθρωπος ποῦ ὁραματίζεται τὸ εὐτυχισμένο καὶ αἰώνιο μέλλον του κοντὰ στὸ Χριστό. Γι' αὐτὸ καὶ τονίζεται ἐμφαντικά: «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι».

Ἀρχηγοὶ θρησκειῶν, μεγάλοι τσαρλατάνοι τοῦ πνεύματος, ἐποχιακὰ κακέτυπα τῆς πεζοδρομιακῆς φιλοσοφίας, πολιτικοὶ τυχοδιῶκτες καὶ δημαγωγοί, μὲ ὑποσχέσεις, μὲ κολακείες, μὲ παρακάμψεις ζητημάτων ἐνοχῆς τῆς συνειδήσεως, ἐλάλησαν γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τ' αὐτιά τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι νὰ σώσουν. Νὰ κάμουν ὀπαδοὺς γιὰ νὰ τρυγήσουν ὑλικά, πρὸ παντός, ἀγαθὰ, ἢ νὰ καρπωθοῦν ἐφήμερη δόξα, ἔστω. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ὄχι! Ἄνὰ πῆτῃσε θυσία τοῦ ἁμαρτωλοῦ μας ἐγώ, τοῦ παραπολὺ ἐλεεινοῦ, τοῦ ἀνθρώπινου θελήματός μας καὶ τὴν ἄνευ ὄρων ὑποταγὴν στὸ δικὸ Του θελήμα. Κι' ἂν τὸ ἄπλωμα τῆς ἀγίας Του θρησκείας βραίνει μὲ ἀργὸ ρυθμὸ, τοῦτο δὲν ὀφείλεται στὴν ἀδυναμία τῆς νὰ μεταβάλλῃ ἠθικὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ παρουσιάσῃ μιὰ ἀγγελικὴ Κοινωνία σ' ἐλάχιστο χρονικὸ διάστημα, ἀλλὰ στὴν ἀντίστασι τῆς διεφθαρμένης φύσεώς του ποῦ πρέπει νὰ καμφθῆ, ἀφοῦ γνωρίζει κάλλιστα τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα πνευματικὰ ἀγαθὰ ποῦ θὰ

προκύψουν ἀπὸ τὴν ἀπάρνησι τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τὴν ὑποταγὴν
στὸ θέλημα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Μήπως δὲν ὑπῆρξαν ἄνθρωποι
μὲ σάρκα καὶ ὀστέα πού με τὴν ἀσκητικὴν ζωὴν ἐδημιούργησαν
πνευματικὸν σταθμόν; Ἡ ἐγκράτειά τους σὲ λόγια καὶ σὲ ἔργα,
αὐτὴ ἡ δάμασις τῆς ἐπαναστατικῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς δυ-
νάμεως τῆς ψυχῆς ἐπάνω στὰ πράγματα, μήπως δὲν εἶναι ἀνθρώ-
πινο ἐπίτευγμα; Ἄς ἀφίσωμε τὸν Ἀπόστολο Παῦλο πού ξεπέ-
ρασε σὲ ἀγιότητα ὅλους τοὺς ἁγίους, πού τῆ σάρκα του, τὰ ὀστέα
του, τὸ αἷμά του, τὴν ψυχὴν του τὰ ἐπότισε μὲ τὸ Πανάγιον Πνεῦ-
μα ὥστε νὰ ἔχη τὸ θάρρος καὶ νὰ διακηρύττῃ «Χριστῶ συνε-
σταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δ' ἐν ἐμοὶ Χριστός», καὶ ἄς
ρίξωμε μιὰ ματιὰ στὸ μαρτυρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπου
νέοι καὶ νέες μὲ σφριγγλότητα σωματικῆ, μὲ δροσερότητα πνευ-
ματικῆ, μὲ ὁμορφιά, καὶ μὲ πλοῦτη ἐθυσίασθησαν γιὰ τὸ Χριστό,
ἀφοῦ ἐθυσίασαν τὰ πάθη τους καὶ τοῦ κόσμου τίς ἐφάρμαρτες ἡδο-
νὲς καὶ ἀπολαύσεις. Κι' ἂν ὁ ὕλισμὸς καὶ ἡ σαρκολατρεία παρεμ-
βάλλῃ προσκόμματα στὴν ὀλοκλήρωσι τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ
Χριστοῦ καὶ στὴν πνευματικὴν ζωὴν ἐνὸς τόπου, ἄς μὴ λησμονῆται
πὼς ὑπάρχουν μυριάδες ἀφανεῖς ὑπάρξεις καὶ στίς πόλεις, καὶ στὰ
χωριὰ καὶ στοὺς κάμπους καὶ στὰ βουνὰ καὶ μεταξὺ μορφωμένων
καὶ μεταξὺ ἀμορφώτων πού ζοῦν τὴ μυστικὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ,
ὅπως Ἐκεῖνος τὴν ἠθέλησε. Ὅπου ἡ διαφθορὰ εἶναι ἀποσυνθε-
τικὴ γιὰ τοὺς ἀπίστους καὶ φιληδόνους ἢ νωθροὺς, ἐκεῖ παρατη-
ρεῖται καὶ μιὰ συγκινητικὴ ἀντίδρασις καὶ στροφή ἐκλεκτῶν ὑπάρ-
ξεων πρὸς τὴν θρησκείαν τοῦ Σταυροῦ. Ἄς ἀναλάβωμε μιὰ
ἐνορκο ὑποχρέωσι ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ μας μὲ περιεχόμενον τὴν
ἐνεργὸν δρᾶσιν πρὸς σταύρωσιν τῶν παθῶν μας. Μέσα στὴ γενιάν
αὐτὴ τὴ μοιχαλίδαν καὶ ἀμαρτωλὸν ἄς μὴ θεωρήσωμε τὴν ζωὴν τοῦ
Χριστοῦ ντροπὴν, ὅπως τὸ κάνουν πολλοὶ ἀρνησὶθρησκοὶ, ἀλλὰ
δόξαν καὶ ὑψίστην τιμὴν. Ἄς ἀκολουθήσωμεν, ἔτσι, «τὸν Ἀρχηγόν
καὶ Τελειωτὴν» τῆς πίστεώς μας καὶ γονατισμένοι πρὸ τοῦ Σταυ-
ροῦ, τὸν ὁποῖον προβάλλει πάντοτε ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία, ἄς τοῦ
μιλήσωμε μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς καρδιᾶς μας: «Ἡ ζωὴ μας σοῦ
ἀνήκει».

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΠΟΙ

10. Ὁ Ἰησοῦς στή Γαλιλαία.

Ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας ἐπέστρεψε πάλι στὴ Γαλιλαία, ὅπου παρέμεινε ἐλάχιστο καιρὸ στὴν Καρπερναούμ. Τὴ στιγμὴ πού ὠμιλοῦσε ἐκεῖ μιά μέρα παρουσιάσθησαν μερικοὶ καὶ τοῦ εἶπαν γιὰ τὴ σφαγὴ τῶν Γαλιλαίων στὸ Ναό, ὅπου ὁ Πιλάτος ἀνέμιξε τὸ αἷμά τους μετὰ τὸ αἷμα τῶν ζώων τῆς θυσίας, πού τὸ τελευταῖο θεωρήθηκε βεβήλωσις.

Σ' αὐτὲς τὶς εἰδήσεις ὁ Ἰησοῦς τοὺς εἶπε: "Ἄν δὲν μετανοήσετε καὶ σεῖς ὅλοι θὰ σφαγῆτε ἀπ' τοὺς Ρωμαίους (Λουκ. ιγ', 1-5). Καὶ στὴ συνέχεια ἀνέπτυξε τὴν παραβολὴ γιὰ τὴν ἄκαρπη συκιά, ἡ ὁποία ξεράθηκε, καὶ ἐξεικόνιζε τὸν Ἰουδαϊσμό καὶ τὴ Συναγωγὴν.

Οἱ Φαρισαῖοι γιὰ ὅλα αὐτὰ εἶχαν πάλι καταχλωθῆ. Πῶς ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπ' Αὐτόν; Αὐτὴ τώρα ἤταν ἡ σκέψις τους. Καὶ τὸ βρῆκαν. Τὸν πλησιάζουν μετὰ δολιότητα πολλὴ καὶ τοῦ λένε: «ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι». Ὁ Ἰησοῦς ἀτάραχος γιὰ τὶς ἀπειλὲς αὐτὲς ἔδωσε τὴν κατάλληλὴ ἀπάντησι κυρίως σ' αὐτοὺς πού ἤθελαν νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ φύγῃ ἀπ' τὴ Γαλιλαία. Πηγαίνετε νὰ πῆτε σ' αὐτόν, πού ἔχει τὴν πονηρίαν τῆς ἀλεπούς, πῶς σήμερα καὶ αὔριο ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ θεραπεύω ἀσθενεῖς καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν—δηλαδὴ σύντομα—φθάνω στὸ τέρμα τοῦ ἐπιγεῖου ἔργου μου. Πλὴν πρέπει καὶ σήμερα καὶ αὔριο νὰ ζήσω κ' ὕστερα νὰ πορευθῶ στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου θὰ τελειώσω τὸ ἔργο μου καὶ τὸ βίον μου. Δὲν εἶναι ἐνδεχόμενον Προφήτης νὰ φωνεθῇ ἔξω ἀπ' τὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ τότε γιὰ πρώτη φορὰ ἐταλάνισε τὴν ἁγία αὐτὴ πόλιν γιὰ τὴν ἀχαριστία, ἀσέβεια καὶ ἀγνωμοσύνη τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ λαοῦ τῆς.

Πάντως ὁ Ἰησοῦς εἶχε πειὰ τελειώσει τὴν ἀποστολὴν Του στὴ Γαλιλαία. Γι' αὐτὸ ἐπίσημα τώρα ἀνέδειξε ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἐβδομήκοντα» μαθητάς, τοὺς ὁποίους ἀπέστειλε ἀνὰ δυὸ μαζί πρωτύτερα ἀπ' Αὐτόν σὲ κάθε πόλιν καὶ τόπον ἀπ' ὅπου ἐπρόκειτο νὰ περάσῃ κ' ὁ Ἰδιος. Σ' αὐτοὺς ἔδωκε τὶς ἴδιες νουθεσίας καὶ συμβουλὰς καὶ τὴν ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὅπως ἄλλοτε στοὺς Δώδεκα. Ἡ παρατήρησις Του ἦταν χαρακτηριστικὴ «ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι...» (Λουκ. ι', 1-12).

Φεύγει σὲ λίγο ὁ Κύριος ἀπ' τὴ Γαλιλαία καὶ γιὰ τελευταία φορὰ στρέφει τὰ μάτια Του γύρω. "Ὡ! Βλέπει μετὰ βαθύτατη λύπη τὶς διαφορὰς πόλεις στὶς ὁποῖες τόσες καὶ τόσες εὐεργεσίες ἐσκόρ-

πισε και πού στην αρχή Τόν είχαν δεχθῆ, Τόν είχαν πιστεύσει. "Ω! Τώρα Τόν ἀρνήθηκαν. Τώρα Τόν ἀγνοοῦν! Εἶναι αὐτό κατόρθωμα τῶν Φαρισαίων, πού τοὺς ἔπεισαν κ' ἐστράφηκαν ἐναντίον Του. Γι' αὐτό ὁ γλυκύτατος Κύριος ἀποχαιρετᾶ, φεύγοντας ἀπ' τῆ Γαλιλαία, μὲ τὰ θλιβερά λόγια: «Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά... και σὺ Καπερναούμ...».

11. Ὁ Ἰησοῦς στὴν Περαιά.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ και αὐτὸς ἐστήριξε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ» γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Δηλαδή; "Όταν μέρα μὲ τὴν ἡμέρα συνεπληροῦτο ὁ χρόνος πού θὰ γινόταν ἡ ἀνάληψίς Του στὸν οὐρανό, ὁ Ἰησοῦς ἐστήριξε τὸ πρόσωπό Του και τὰ μάτια Του μὲ τὴν ἀμετάκλητη ἀπόφασι νὰ ὑπάγῃ στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου θὰ Τόν ἐσταύρωναν!

Κατὰ τὴν ἀναχώρησί Του φαίνεται πὼς δὲν ἀκολούθησε τὸ συνηθισμένο δρόμο. Κατευθύνθηκε πρὸς τὴν Περαιά, ἀπ' τὴν πεδιάδα Ἐσδρελών. Στὸ πρῶτο χωριὸ τῆς Σαμαρείας δὲν Τόν ἐδέχθησαν, γιατί μέσα τους τὸ μῖσος ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων ἐξάφθηκε μόλις ἀντελήφθησαν πὼς ὁ «θεωρούμενος» Μεσσίας πῆγαινε νὰ ἐορτάσῃ τὸ Πάσχα ὄχι στὸν ἰδικό τους Ναό, στὸ ὄρος Γαριζεῖν, ἀλλὰ στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀγανακτισμένοι γι' αὐτὴ τὴν ἀνοικεια συμπεριφορὰ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννης και Ἰάκωβος ἐζήτησαν ἀπ' τὸν Ἰησοῦ νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ ποῦν γιὰ νὰ κατεβῆ φωτιά και νὰ τοὺς κατακαύσῃ! Ὁ Κύριος τοὺς ἀπήντησε ἐπιτιμητικᾶ: Δὲν ξέρετε ἀκόμη τὸ πνεῦμα πού ἐγὼ ἐμπνέω. Ὅχι ὀργίλοι και ἐκδικητικοί, ἀλλὰ πρᾶοι, μακρόθυμοι, ἀνεκτικοί. Δὲν βλέπετε ἐμέ; Πάρετέ το ἀπόφασι. «Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι». Και τότε ἐπῆγαν σὲ ἄλλο χωριὸ τῆς Σαμαρείας (Λουκ. θ', 51-56).

Κατὰ τὴν πορεία αὐτὴ κάποιος Τὸν πλησιάζει και Τοῦ λέγει: «ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρῃ, Κύριε». Ἄλλ' ὁ Κύριος ἐστράφηκε τότε και εἶπε πὼς δὲν εἶναι ὁ δρόμος Του καθ' ὅλα ἀνθόσπαρτος. Οἱ μαθηταὶ Του, ὅλοι οἱ ὀπαδοί Του, πρέπει νὰ γνωρίζουν πὼς ἔχουν ν' ἀντιμετωπίσουν πολλά. Δὲν ἀποκορύπτω πὼς ἀντὶ ἀνέσεων και ἀναπαύσεων θὰ συναντήσουν ὕβρεις, διωγμοὺς και θάνατο ἀκόμη. Κι' ἔτσι οἱ ἀκόλουθοί Του ὀφείλουν νὰ ἔχουν αὐταπάρησι.

Στὰ σύνορα Σαμαρείας-Γαλιλαίας, ἐνῶ ἐβάδιζαν ἀπ' τὸ δυτικὸ μέρος πρὸς τὸ ἀνατολικὸ πρὸς τὴ χώρα πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἐθεράπευσε ὁ Κύριος δέκα λεπρούς, ἀπ' τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας μόνο

ἐπέστρεψε καὶ εὐχαρίστησε τὸν Εὐεργέτη, ὁ Ὅποιος γι' αὐτὸ ἐστιγμάτισε τὴν ἀχαριστία (Λουκ. ιζ', 11-19).

Ἐπίσης κατὰ τὴν παραμονή Του στὴν Περαιὰ εἰσῆλθε κάποιον Σάββατο κι' ἐδίδαξε σὲ μιὰ Συναγωγῇ, ὅπου ἐθεράπευσε μιὰ γυναῖκα συγκύπτουσα (Λουκ. ιγ', 10-17), πρᾶγμα πού ἔκαμε τὸν ἀρχισυνάγωγον νὰ διαμαρτυρηθῇ, γιὰ ν' ἀποστομωθῇ ὅμως ἀπ' τὸν Κύριον. Ἀλλὰ κι' οἱ Φαρισαῖοι πού τὸν παρακολουθοῦσαν ἐχολώθηκαν.

Κάποιον ἄλλο Σάββατο προσκλήθηκε σὲ δεῖπνον ἀπὸ ἓνα ἐπίσημον Φαρισαῖον, ὅποτε ἓνας ὑδρωπικός ἤλθε μέσα στὸ σπῆτι κι' ἐστάθηκε μπροστὰ στὸν Ἰησοῦ. Ἐκεῖνος τὸν λυπήθηκε. Καὶ εἶπε στοὺς ὁμοτραπέζους του Νομικοὺς καὶ Φαρισαίους: Εἶναι σωστὸ —ἐπιτετραμμένο τὸ Σάββατο νὰ θεραπεύη κανεὶς; Αὐτοὶ ἐσιώπησαν. Ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐθεράπευσε. Κ' ἐπειδὴ κατάλαβε πὼς μέσα τους οἱ ὑποκριταὶ δυσανασχετοῦν τοὺς εἶπε: Τίνος ἀπὸ σᾶς τὸ παιδί ἢ τὸ βῶδι θὰ πέσῃ μέσα στὸ πηγάδι κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Σαββάτου καὶ δὲν θὰ προσπαθήσῃ ἀμέσως νὰ τὸ ἀνασύρῃ; Λοιπὸν πολὺ περισσότερο αὐτὸ χρειάζεται γιὰ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ σ' αὐτὰ ὅμως δὲν ἠμπόρεσαν ν' ἀπαντήσουν!

Ἐνῶ βρισκόταν ἀκόμη στὸ τραπέζι, εἶπε ὁ Ἰησοῦς στοὺς προσκεκλημένους τὴν παραβολὴ τῆς πρωτοκλισίας (Λουκ. ιδ', 7-14), μὲ τὴν ὅποια ἔδινε μαθήματα καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ ταπεινοφροσύνης. Κι' ὅταν κάποιος ἀπ' αὐτοὺς τοῦ ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν, μὲ τὴν παρατήρησιν «μακάριος, ὃς φάγεται ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ» μαζὶ μὲ τὸν Μεσσία, τοὺς Πατριάρχας, τοὺς Προφῆτας, τοὺς δικαίους, εἶπε τὴν παραβολὴ τοῦ μεγάλου Δείπνου, στὴν ὅποια ἀπεδείκνυε πὼς ὅσοι ἀπέβησαν στὴ θεία κλήσιν γιὰ τὸ δεῖπνον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ — κι' ἦσαν καὶ πρῶτοι καὶ καλλίτεροι οἱ Ἰουδαῖοι — δὲν θὰ γευθοῦν ποτὲ τοῦ δείπνου (Λουκ. ιδ', 16-24).

Κατὰ τὴν διατριβὴ Του στὴν Περαιὰ κι' ἐνῶ περιώδευεν εἰς πόλεις καὶ χωριά διδάσκων καὶ συγχρόνως βαδίζων πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, εἶπε τὶς θαυμάσιες παραβολὰς τοῦ ἀδίκου οἰκονόμου (Λουκ. ις', 1-13), τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου (Κεφ. ις', 19-31), τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου (Κεφ. ι', 26-37), τοῦ ἀπολωλὸτος προβάτου (Κεφ. ιε', 4-7), τῆς ἀπολεσθείσης δραχμῆς (Κεφ. ιε', 8-10), τοῦ ἀσώτου υἱοῦ (Κεφ. ιε', 11-32), τοῦ ἀδίκου κριτοῦ (Κεφ. ιη', 1-8), τοῦ τελῶνου καὶ φαρισαίου (Κεφ. ιη', 10-14).

Στὸ μεταξὺ ἐπέστρεψαν οἱ ἐβδομήκοντα μαθηταὶ ἀπ' τὴν κηρυγματικὴν περιοδείαν τους μὲ περισσὴν χαρὰ καὶ ἱκανοποίησιν γιὰ τὸ ἱερὸ ἔργον πού ἔφεραν σὲ αἴσιο πέρας. «Κύριε —Τοῦ εἶπαν— καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου». Κ' Ἐ-

κεῖνος ὁμῶς κατευχαριστημένος τοὺς εἶπε: "Εβλεπα τὸν σατανᾶ σὺν ἀστραπῇ νὰ πίπτῃ κατανικημένος ἀπὸ τότε ποὺ ἄρχισα τὸ ἔργο μου καὶ ὅταν σᾶς ἔστειλα περιοδεῖα. Τώρα σᾶς δίνω ἀκόμη μεγαλύτερη ἐξουσία ἐναντίον του, ὥστε νὰ ποδοπατῆτε τὰ ὄργανά Του, τὰ ὁποῖα σὺν φίδια καὶ σκορπιοὶ δηλητηριάζουν τὶς ἀνθρώπινες ψυχές, καὶ σεῖς δὲν θὰ πάθετε τίποτε τὸ κακόν. Καὶ μὴ χαίρετε μόνο γι' αὐτὸ. Τὸ πιὸ εὐχάριστο γιὰ σᾶς εἶναι πὼς τὰ ὀνόματά σας ἐγράφησαν στοὺς οὐρανοὺς. Καὶ τὴν ὥρα αὐτῇ γεμᾶτος ἀπὸ ἄρρητη ἀγαλλίασι ψυχῆς εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν Πατέρα Του, ὁ Ὅποιος ἠυδόκησε καὶ ἀπέκρυψε τὶς οὐράνιες ἀλήθειες Του ἀπ' τοὺς ψευδοσόφους καὶ ἐγωῖστας γραμματο-φαρισαίους καὶ τὶς ἀπεκάλυψε σὲ ἀπλοὺς καὶ ταπεινοὺς ἀνθρώπους (Λουκ. ι', 17-21)

Κατὰ τὴν περίοδο αὐτῇ ἄλλοι Φαρισαῖοι τὸν ἠρώτησαν μὲ καταπληκτικὴ ὑστεροβουλία: πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ; Αὐτοὶ τὴν περίμεναν πὼς καὶ πὼς, ἀλλὰ κοσμικὴ ὅλως διόλου μὲ ἐξουσία καὶ δύναμι, μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ «κοσμικοῦ» Μεσσία. Ἄλλ' ὁ ἀληθινὸς Μεσσίας ἀπήντησε. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ δὲν ἔρχεται μ' ἐξωτερικὴ λαμπρότητα γιὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ. Οὔτε ὅταν ἔλθῃ θὰ ἠμποροῦν νὰ ποῦν: ἰδοὺ ἐδῶ εἶναι ὁ Μεσσίας—Βασιλεὺς ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ εἶναι. Κατάλαβέ το «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστι». Δηλαδή εἶμαι ἀνάμεσά σας ἐγὼ ἢ προσωποποιήσις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ σεῖς πεισματικὰ τὸ ἀγνοεῖτε (Λουκ. ιζ', 20-21). Καὶ στρεφόμενος στοὺς μαθητάς Του εἶπε μερικὰ ἀποκαλυπτικὰ γύρω ἀπ' τὴ Δευτέρα Του Παρουσία καὶ τὴν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλὴμ (22-37).

Ἡ παραμονὴ καὶ ἐργασία τοῦ Κυρίου στὴν Περαιὰ διήρκεσε δυὸ μῆνες περίπου. Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ διακόψῃ τώρα. Κ' ἔφυγε ἀπ' ἐκεῖ.

12. Ὁ Ἰησοῦς στὴ Βηθανία τῆς Ἰουδαίας.

Νοτιοανατολικά τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν 5 χιλιόμετρα ἔξω ἀπ' τὰ Ἱεροσόλυμα βρίσκεται ἡ Βηθανία τῆς Ἰουδαίας, στὴν ὁποία ἔμενε ἡ ἐκλεκτὴ οἰκογένεια τοῦ Λαζάρου καὶ τῶν ἀδελφῶν του Μάρθας καὶ Μαρίας. Ἡ οἰκογένεια αὐτῇ ἦταν εὐκατάστατη. Ἐχαιρε ἰδιαιτέρας ἐκτιμῆσεως στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἄλλ' ἔτρεφε καὶ ἰδιαιτέρο σεβασμὸ καὶ πολλὴ ἀγάπη στὸν Διδάσκαλο. Γι' αὐτὸ σ' αὐτὴν ἔβρισκε ἀσφαλέστατο καταφύγιο κατὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν ἐχθρῶν Του ἀπ' τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλὰ καὶ ἀβραμιμαία φιλοξενία.

Ὁ Ἰησοῦς φεύγοντας ἀπ' τὴν περιοχὴ τῆς Περαιᾶς καὶ κατευθυνόμενος πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Ἐγκαινίων ἐπέρασε ἀπ' τὴ Βηθανία — ἦταν ἄλλως τε δρόμος Του — καὶ ἐπισκέφθηκε τὴν ἐξαιρετικὴ οἰκογένεια τοῦ φιλάτου ο' Αὐτὸν Λαζάρου.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΕΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

**Αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ ιερωθῆ δὲν πρέπει νάχη
κανένα σωματικὸν ἐλάττωμα.**

Ὁ τυφλὸς, ὁ χωλὸς, ὁ κοψομύτης, ὁ κοψαύτης, ὁ σακάτης, ὁ κουλοχέρης ἢ κουτσός, ὁ καμπούρης γιὰ νάνος, ὁ ψωριάρης, ὁ λειχηνάρης, ἢ αὐτὸς ποὺ τὰ μάτια του ἀσπροθωρίζουνε ἀπὸ λεύκωμα ἢ ἀπὸ ἄλλη βλάβη ἐσωτερικὴ· καὶ γενικὰ, ὅσοι ἔχουνε κάποιο παρόμοιο ἐλάττωμα, ἀποκλείωνται ἀπὸ τὴν ἱερατεία, ἔστω κι' ἂν κατάγωνται ἀπὸ γένος, ποὺ εἶναι ἀναγνωρισμένο

Ἡ χαρὰ ὅλων ἦταν ἀνέκφραστη. Ἡ Μάρθα κατέβαλε κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ περιποιηθῆ ὅσον τὸ δυνατόν καλλίτερα τὸν Μεγάλο Ἐπισκέπτη τους. Ἡ Μαρία ἀντίθετα — ἦταν διαφορετικὸς τύπος ἀπ' ἐκείνη, εἶχε σπουδαιότερες ἀναζητήσεις καὶ πνευματικὰ διαφέροντα — ἐκάθισε κοντὰ στὰ πόδα τοῦ οὐρανίου Διδασκάλου καὶ ἄκουε προσεκτικὰ τὴν διδασκαλία Του, ἐνῶ εἶχε ἀφίσει μόνη τὴν ἀδελφή της στὸ ἔργο τῆς προετοιμασίας. Αὐτὸ ἔμως ἐπείραξε τὴ Μάρθα, ἡ ὁποία ἀπευθύνθηκε στὸν Κύριο μὲ οἰκειότητα πολλή καὶ τοῦ εἶπε: Δὲν Σὲ μέλλει, Κύριε, ποὺ ἡ ἀδελφή μου μὲ ἀφῆκε μόνη στὴν τακτοποίησι τοῦ τραπέζιοῦ; Πές της λοιπὸν νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ βοηθήσῃ! Ἄλλ' ὁ Κύριος ἀπήντησε μὲ κάποιο ἐπιτιμητικὸ τρόπο «Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾶς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλὰ· ἐν ὅς δέ ἐστι χρεία». Ἐνα εἶναι ἀναγκαιότατο γιὰ τὴ ψυχικὴ σας πνευματικὴ διατροφή, ἡ οὐρανία διδασκαλία μου. Τᾶλλα εἶναι δευτερεύοντα. Ἡ Μαρία διάλεξε τὴν ἀγαθὴ μερίδα, ποὺ δὲν θὰ τῆς ἀφαιρεθῆ ποτέ (βλ. Λουκ. ι', 38-42).

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

Ἱεροκῆρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

σάν Λευϊτικό· «Πᾶς ᾧ ἔστιν ἐν αὐτῷ μῶμος, ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, οὐκ ἐγγιεῖ τοῦ προσε-
νεγκεῖν τὰς θυσίας τῷ Θεῷ σου, ὅτι μῶμος ἐν αὐτῷ»
(Λευϊτ. κα', 18-21).

Ὁ τέτοιος εἶχε βέβαια τὴν ἄδεια, σύμφωνα μὲ τὸ
προνόμιο τοῦ ἱερατικοῦ του γένους, νὰ τρώγῃ ἀπὸ τὰ
εἰδωλόσφακτα κι' ἀπ' αὐτὰ ποὺ προσέφεραν γιὰ νὰ
συντηροῦνται οἱ ἱερεῖς·μποροῦσε βέβαια νὰ παίρνῃ κι'
αὐτὸς τὴν μερίδα ποὺ τοῦ ἀνήκει· τοῦ ἦτανε ὅμως ἀπα-
γορευμένο καὶ στὸ καταπέτασμα, καὶ στὸ ἅγιο θυσια-
στήριο νὰ προσεγγίσῃ, γιατί ἦτανε ἐλαττωματικός, καὶ
δὲν ἦτανε χωρὶς ψεγάδι, ὅπως θέλει τὸν Ἱερέα ὁ νό-
μος· «Πρὸς τὸ Καταπέτασμα οὐ προσελεύσεται, καὶ
πρὸς τὸ Θυσιαστήριον οὐκ ἐγγιεῖ, ὅτι μῶμον ἔχει»
(Λευϊτ. κα', 23).

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα οἱ Θεῖοι Πατέρες τὰ
ἐξέλαβαν σάν τυπικά καὶ σάν συμβολικά· «Ὡς τῶν ἐν
ψυχῇ παθῶν τὸ πολυειδὲς ὑποφαίνοντα» (Κυριλλ. Ἀλεξ.).
«Ὡς παθήματα ἀκούσια μὲν ὄντα, ὑποδηλοῦντα δὲ
τὰ γνωμικά, καὶ ἐκ προαιρέσεως» (Θεοδ. Κύρου).
Σάν ἐκδηλωτικά δηλαδὴ τῶν πολύμορφων παθῶν τῆς
ψυχῆς, καὶ σάν παθήματα, ποὺ ἦτανε μὲν ἀκούσια,
ἐσυμβόλιζαν ὅμως τὰ ἐκούσια καὶ τὰ θεληματικά.
Ὅμολογοῦνε ὅμως οἱ ἴδιοι Πατέρες πὼς τὰ τέτοια
σωματικά παθήματα, ἢ, γιὰ νὰ μιλήσωμε κυριολεκτι-
κώτερα, ἄς τὰ εἰποῦμε τὰ τέτοια ψεγάδια, ὁ νόμος τὰ
ἐσημείωνε καὶ τ'ἀνέφερε κατὰ γράμμα καὶ λεπτομερεια-
κά, ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι, ἀπὸ φυσικὸν τοὺς τὰ ἐλεπτολο-
γοῦσαν ὅλα καὶ ἦτανε καὶ μεμψίμοιροι· «Οὐδὲ τοὺς
ἔχοντάς τινα μῶμον σωματικὸν λειτουργεῖν συγχω-
ροῦν»· μὴ ἐπιτρέποντας δηλαδὴ νὰ λειτουργοῦνε, ὅσοι
εἶχανε κάποιο σωματικὸ ψεγάδι.

Ἀλλὰ, ἂν τὸ σωματικὸ ψεγάδι, κι' ἂν ἓνα ἐλάττω-
μα φυσικὸ καὶ ἀπὸ γεννησιμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ
τῶχει ἀθέλητά του, ἢ τῶπαθε, χωρὶς τὴν προαίρεσή

του, κι' ἐπομένως τοῦ εἶναι ἀδιάβλητο, ἀνάγκαζε τὸν ἱερέα ν' ἀπέχη, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, ἀπὸ κάθε ἱεροπραξία, τὸ ἀμάρτητο τὸ θεληματικὸ καὶ αὐτοθέλητο καὶ αὐτοπροαίρετο, πόσον πρέπει ν' ἀπομακρύνῃ τὸν Χριστιανὸν Ἱερέα, ἀπὸ τὸ νὰ πλησιάζῃ τὸ ἅγιο Θυσιαστήριο καὶ τὴν ἁγία Τράπεζα, πού ἐπάνω τῆς ἱερουργεῖται ἡ μυστικὴ καὶ φρικτὴ θυσία (καὶ στὴν ὁποία δὲν χύνεται μοσχαριοῦ ἢ δαμαλίδος, ἢ τράγου καὶ ταύρου, ἀλλὰ προσφέρεται, κατὰ τρόπον ὑπερφυσικὸ καὶ ἀνερμήνευτο, μὲ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τὸ ἴδιο τὸ αἷμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, πού χύνεται γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὴν ἐξιλέωση τῶν ἁμαρτιῶν;

Μεγάλῃ, ναί, πολὺ μεγάλῃ προσοχῇ χρειάζεται γιὰ ἓνα τέτοιο ὑψηλὸ ὑπουργήμα· ἄκρα ἀκεραιότητα· καὶ τέλεια καθαρότητα· καὶ ἀρτιμέλεια καὶ κανονικότητα περισσότερο τῆς ψυχῆς, παρὰ τοῦ σώματος.

Τὰ προνόμια τῶν Ἱερέων, ἔστω κι' ἂν εἶχανε ψεγάδια.

Ὁ Ἱερέας τοῦ νόμου, δηλαδὴ αὐτὸς πού καταγόντανε ἀπὸ τὴν ἱερατικὴ φυλὴ τοῦ Λευῖ, ὅταν εἶχε κάποιο ψεγάδι ἀπ' αὐτὰ πού εἶπαμε παραπάνω, τοῦ ἀπαγορευόντανε μὲν νὰ κάνῃ τὸ ἱερατικὸ του λειτουργήμα καὶ νὰ παίρνῃ μέρος στὶς θυσίες, δὲν ἐμποδιζόντανε ὅμως καὶ νὰ παίρνῃ τὴν μερίδα πού τοῦ ἀνῆκεν ἀπὸ τὶς διαφορὰς προσφορὰς. Ἔσπεκε μακριὰ ἀπὸ τὸ Καταπέτασμα καὶ ἀπὸ τὸ Θυσιαστήριον· «Οὐκ ἐγγιεῖ... οὐ προσελεύσεται... τοῦ προσεγγεῖν τὰς θυσίας τῶ Θεῷ» (Λευϊτ. κα', 17, 21, 23). Ἐπαιρνε ὅμως τὸ μερίδιόν του ἀπὸ τὰ προσφερόμενα δῶρα, κι' ὅπως οἱ ἄλλοι ἱερεῖς, ἔπαιρνε κι' αὐτὸς ἐκεῖνο πού τοῦ ἀνῆκε. Καὶ τὸ προνόμιον καὶ τὸ βραβεῖον αὐτὸ τὸ χρωστοῦσε στὴν καταγωγὴν του ἀπὸ τὸν Ἀαρών. Ἔτσι καὶ στὴν ἁγία μας Ἐκκλησία, ἂν κάποιος ἱερέας γίνῃ τυχὸν ἐλαττωματικὸς ἀπὸ κάποιαν ἀρρώστειαν ἢ συμφορὰ πού τοῦ-

τυχε, με τὸ νὰ περιπέσῃ σὲ σφάλμα ἱερέας, γιὰ τὸ ὁποῖον τοῦ ἀπαγορεύουνε οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ νόμοι νὰ ἱεροπρακτῆ, ἀπέχει μὲν ἀπὸ τὸ νὰ ἐκτελῆ στὸ ἐξῆς τὸ λειτουργημα, νὰ κάνῃ δηλαδὴ ἱεροπραξίες καὶ νὰ πλησιάσῃ τὴν ἁγία Τράπεζα, μπορεῖ ὅμως, ἂν προετοιμάσῃ βέβαια τὸν ἑαυτό του μὲ τὴν πρέπουσα προετοιμασία, νὰ κοινωνῇ κι' αὐτός, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι τὴν ἁγία Μετάληψη. «Οὐ προσελεύσεται προσενεγκεῖν τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, καὶ ἀπὸ τῶν Ἁγίων φάγεται» (Λευϊτ. κá, 22).

Ἄλλὰ τί ἰσχυρίζομαι; Αὐτὸ τὸ προνόμιο ἐδόθη καὶ σ' ὅλους τοὺς πιστοὺς, καὶ χωρὶς νάχουνε τὸ χάρισμα καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης: «Φάγετε ἐξ αὐτοῦ πάντες... Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...». Naί, καὶ εἶναι σωστὸ αὐτό· ἐπειδὴ μὲ τὴν ἀναγέννηση, καὶ μὲ τὸ ἅγιο χρίσμα ποὺ ἐπήρανε στὴ Βάπτισή τους, ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μετέχουνε τῆς Ἱερωσύνης· καὶ γι' αὐτὸ ὁ Χριστιανικὸς λαὸς λέγεται καὶ «Βασιλεῖον ἱεράτευμα» καὶ «Ἔθνος ἅγιον».

Αὐτὸς ὅμως ποὺ προβιβάσθηκε στὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης κι' ἐσφραγίσθηκε μὲ τὴν θεία σφραγίδα της, κι' ἂν ἀπέχη, ἀπὸ κάποιο κώλυμα, ἀπὸ τὸ νὰ ἱεροπρακτῆ, ἔχει αὐτὸ τὸ ἐξαιρετικὸ προνόμιο ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς, ὅτι μπορεῖ νὰ παίρῃ τὴν ἁγία Μετάληψη, καὶ νὰ στέκεται μέσα στὸ Ἱερὸ καὶ κοντὰ στὴν ἁγία Τράπεζα: «Ἀπὸ τῶν Ἁγίων φάγεται».

Ὁ μὴ καθαρὸς ἀπεῖχεν ἀπὸ τὴν Ἅγία Μετάληψη.

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἁαρὼν ποὺ εἶχανε σωματικὲς βλάβες κι' ἐλαττώματα ἦτανε μὲν ἐμποδισμένοι ἀπὸ τὴν ἱερατεία, δὲν τοὺς ἐστερούσανε ὅμως τὴ συμμετοχὴ τους στὰ διάφορα προσφερόμενα δῶρα. Καὶ ἦτανε αὐτό, σὰν ἓνα βραβεῖο καὶ σὰν ἓνα προνόμιο ἐξαιρετικὸ, γιὰ τὴν καταγωγὴ τους ἀπὸ τὴν ἱερατικὴ φυλὴ (Λευϊτ. κá, 22).

Ὅμως ὑπῆρχαν περιστάσεις, πού ἀπεκλείοντο κι' ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν αὐτῆ προσωρινῶς, ὅταν δηλαδὴ εὐρίσκονταν νάσαι μολυσμένοι ἢ ἀπὸ λέπρα τυχόν, ἢ ἔπασχαν ἀπὸ γονόρροια ἢ εἶχανε τὸ μίασμα κάποιας ἄλλης ἀσθένειας. Ἐπειδὴ στὴν περίστασι αὐτὴν ἔπρεπε κι' αὐτοί, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἀπλοῖ ἄνθρωποι πού ἦτανε ἀκάθαροι, ν' ἀπέχουε νὰ τρέφωνται ἀπὸ τὰ προσφερόμενα σφάγια, ἕως ὅτου νὰ καθαρισθοῦνε. Καὶ τότε ἔπαιρναν τὴν ἄδεια νὰ φᾶνε. «Καὶ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀαρῶν τοῦ ἱερέως, ἂν οὗτος λεπρᾷ ἢ γονορροῇ, τῶν Ἀγίων οὐκ ἔδεται, ἕως ἂν καθαρισθῇ» (Λευϊτ. κβ', 4, 5, 6, 7).

Ἄπ' αὐτὸ ἄς συλλογισθῇ καλὰ κάθε Χριστιανός, μὲ πόση προσοχὴ καὶ παρατήρησι καὶ μὲ πόση αὐτοεξέτασι, πρέπει νὰ πλησιάζῃ στὴν κοινωνία καὶ στὴν ἀγία μετάληψι τῶν φρικτῶν Μυστηρίων. Ἐκεῖνο στὸ τέλος - τέλος ἦτανε πάθη καὶ μιάσματα σωματικά. Ἀποχὴ μιᾶς ἡμέρας κι' ἓνα καλὸ λουτρὸ ἀπὸ καθαρὸ νερό, ἦτανε ἱκανὰ νὰ καθαρίσουε καὶ νὰ γιατρέψουε τοὺς περισσότερους, ἂν ἐξαιρέσης βέβαια τὴν λέπρα καὶ τὴν γονόρροια. «Οὐκ ἔδεται ἀπὸ τῶν Ἀγίων, ἐὰν μὴ λούσῃται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι, καὶ δύει ὁ ἥλιος, καὶ καθαρὸς ἔσται· καὶ τότε φάγεται ἀπὸ τῶν Ἀγίων» (Λευϊτ. κβ', 7).

Τὰ νοσήματα ὅμως τὰ προαιρετικά, καὶ τὶς ἀρρώστειες τῆς ψυχῆς, καὶ τὶς ἀκαθαρσίαι καὶ τὶς μολύνσεις ἀπὸ τὶς ἁμαρτίαι, καὶ τὰ τραύματα ἀπὸ τὰ δυσκολογιάτρευτα πάθη, καὶ ἀπὸ τὶς πληγὰς τῶν ἀνομιῶν χρειάζονται ποταμοὶ ὀλόκληροὶ ἀπὸ δάκρυα γιὰ νὰ τὰ ξεπλύνῃ κανεῖς· καὶ χρειάζεται νὰ κἀνῃ ὁ ἥλιος πολλὰς φορὰς τὴν καθημερινή του τροχιά, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ διακηρύξῃ, μὰ καὶ ν' ἀκούσῃ ἓνας πραγματικὰ θεοφοβούμενος Χριστιανός «Καθαρὸς ἔσται· καὶ φάγεται ἀπὸ τῶν Ἀγίων».

Ἄπόδοσι ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Εἰς τὸ πλαίσιο τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Ὁρους

**Ἡ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ
ΕΦΩΤΑΓΩΓΗΣΕ ΤΟ ΣΤΕΡΕΩΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΟΣ
Αἱ ἑορταὶ ὑπῆρξαν εὐκαιρία ἐκδήλωσης τῆς πίστεως**

Ἀνετράπησαν αἱ ἀντιχριστιανικὲς δοξασίαι

Ὁ ἑορτασμός τῶν χιλιοχρόνων τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ἡ μεταφορὰ εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ εἰς ἄλλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰκόνων παλαιωτάτων θησαυρισμάτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔδωκαν μιὰ εὐκαιρία εἰς τὸ ἑλληνικὸ λαό. Ἐξεδηλώθη τὸ θρησκευτικὸν τοῦ αἰσθημα καὶ ἡ προσήλωσις του πρὸς τὰς θρησκευτικὰς του παραδόσεις. Ἀλληλένδετος ἡ ἔννοια τῆς θρησκείας μὲ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος ἐστάθηκε πάντοτε στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων τὸ βάθος τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας τῆς φυλῆς. Ὁ ἑλληνισμὸς εἶχε ἀγκαλιάσει κατὰ τὴν διάρκειαν δυὸ περιήπου χιλιετηρίδων τὸν χριστιανισμὸν ὡς ἰδικὴν του ἰδίως θρησκείαν. Τὸ Θεῖον Βρέφος τῆς Ναζαρέτ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς του εἰς τὸν κόσμον εἶχε συνδέσει κάτι ἀπὸ τὸν ἑαυτό του μὲ τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικόν. Τὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ ἐποχὴ κατόπιν τοῦ Βυζαντίου, αἱ περίοδοι ἐν συνεχείᾳ τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ὑπῆρξαν πάντοτε συνδεδεμέναι μὲ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοκράτορες, ἡγεμόνες, ἄρχοντες, προσωπικότητες ὑψηλῆς, λαός, ὅλοι ἐπίστεψαν καὶ ἐλάτρευαν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν θρησκείαν του καθὼς εἶχε δημιουργηθῆ μὲ τοὺς μάρτυρας, τοὺς ὁσίους τῆς καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς πίστεώς της. Ἡ θρησκεία προηγείτο πάντοτε εἰς κάθε ἐκδήλωσιν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ. Ὑπῆρξε πάντοτε αὐτὴ ἡ καθοδηγήτρια καὶ συμπαραστάτις σὲ κάθε ἐποχῇ. Οἱ κατὰ καιροὺς πόλεμοι εἶχαν πάντοτε τὴν συμπαραστάσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Καὶ τὰ θαύματά της ἐδημιούργησαν καὶ δὲν ἔπαυσαν νὰ δημιουργοῦν τὴν πλέον φωτοβόλον ἀκτινοβολίαν εἰς τὸ στερέωμα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους. Οἱ χρόνοι τῆς δουλείας καὶ ἡ καταδίωξις ὑπὸ ἀλλοθρήσκων καὶ ἐχθρῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας συτέλεσαν ἀκόμη περισσότερον εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ὡς τῆς κυρίας προστάτιδος τοῦ καταδυναστευομένου ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἡ Ἑλλάς καὶ εἰς τὴν πλέον τυραννισμένην ἐποχὴν της ἐλάτρευσε τὴν θρησκείαν, τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα. Ἡ Παναγία ὡς μητέρα τοῦ Θεοῦ ἐνεφανίζετο εἰς κάθε περίοδον ὡς ἡ ἀκοίμητος

φρουρός και προστάτης της. Ήταν ή απεσταλμένη του Υιού της Χριστού, ή όποία ήρχετο πάντοτε παρά τὸ πλευρὸν τῆς φυλῆς διὰ νὰ φέρη τὴν εὐλογία καὶ τὴν εὐδοκία Του. Ἀγαπημένος του Χριστοῦ ὁ ἑλληνικὸς λαός. Κανένα ἄλλο ἔθνος καὶ κανεὶς ἄλλος λαός δὲν ὑπῆρχε τόσο συνδεδεμένος μετὸν Χριστὸ καὶ τὴν θρησκεία του σὲ κάθε ἐκδήλωσι. Ἡ ἱστορία τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἔθνων, ἂν προβάλλη ἐξ ἴσου φωτεινὲς σελίδες θρησκευτικῆς δράσεως, δὲν περιλαμβάνει ἐν τούτοις σελίδες ἀπὸ τὰς ὁποίας νὰ ἀναπηδᾷ τόσο τὸ θεῖο φῶς καὶ νὰ σκορπίζεται τόσο ἡ φεγγοβολή τῆς θρησκείας. Ἡ ἑλληνοχριστιανικὴ περίοδος ἐστάθηκε ὡς ἕνας σταθμὸς ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξεπορεύθη ἡ χριστιανικὴ πίστις καὶ εὐλάβεια. Τὰ διάφορα γεγονότα κατόπιν ὡς σταθμοὶ τὸ καθένα τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ λαοῦ ἐνεφανίσθησαν πάντοτε περιβεβλημένα μετὰ ἕνα φωτοστέφανο πλεγμένο ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς εὐλαβείας. Τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ διεπνέετο πάντοτε καὶ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀπόλυτης ἐλευθερίας. Ἀγάπησε καὶ ἐλάτρευε τὴν θρησκείαν του ὁ λαός μας ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ παρόρμησι. Ἡ θρησκευτικότης τοῦ Ἑλληνος ὑπῆρξε πηγαία καὶ ἔμφυτη! Τὸ μικρὸ παιδάκι ποὺ σταυροκοπιέται εὐλαβικὰ στὸ ἀντίκρυσμα μιᾶς εἰκόνας ἢ ἀκόμη καὶ στὸ πέρασμα ἑνὸς ἀπλοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου μαρτυρεῖ πόσο κλείει μέσα του τὴν παράδοσι τῆς θρησκείας καὶ τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα.

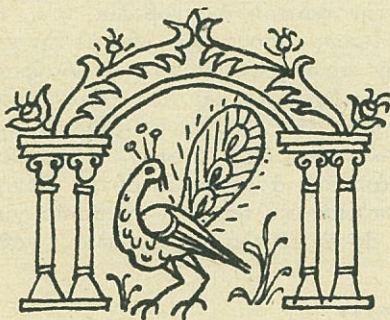
Δύσκολοι χρόνοι καὶ γεγονότα συνταρακτικὰ ἐδημιούργησαν τὸν φόβο παρεκκλίσεως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸ ἐκ γενετῆς θρησκευτικὸ του αἶσθημα. Οἱ ἀθεϊστικὲς γενικώτερα καὶ εἰδικώτερα οἱ ἀντιχριστιανικὲς ἀντιλήψεις ἐπροκάλεσαν βαθεῖες ἀναταραχές. Ὁ φόβος περὶ κλονισμοῦ τῆς θρησκευτικῆς μας πίστεως ἐξεδηλώθη κατὰ τρόπον ἀνησυχητικόν. Ὑπῆρξαν οἱ πιστοὶ ποὺ ἔμειναν ἀκλόνητοι. Καὶ ἦσαν οἱ περισσότεροι βέβαιοι αὐτοί. Ἄλλοι ἐδοκίμασαν θρησκευτικὲς ἀμφιταλαντεύσεις καὶ πολλοὶ ἀκόμη παρεσύρθησαν εἰς τὸν κατήφορο τῆς ἀνιθεϊστικῆς καὶ ἀντιχριστιανικῆς ἐκδηλώσεως. Μία δύναμις ὡς τόσο ἀόρατη, ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, ὕψωσε φραγμὸ καὶ συνεκράτησε τοὺς κινδυνεύοντας ἀπὸ τὴν πλήρη παρέκκλισίν τῶν. Ἡ συμπαράστασις καὶ πάλιν τῆς Θεομητόρος εἰς τὰ γεγονότα ποὺ ἐκλόνισαν τὴν ἔθνηκὴν μας ὑπόστασιν ἀναζωπύρωσε τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημά μας. Οἱ ψυχροὶ καὶ σχετικῶς ἀδιάφοροὶ αἰσθάνθησαν τὴν θεία φλόγα νὰ θερμαίνῃ τὸν ἐσωτερικὸν τους κόσμον. Ἐπίστεψαν οἱ ὀλιγόπιστοι εἰς τὰ θεῖα θαύματα καὶ ἡ πίστις των ἤρχισε νὰ τοὺς στρέφῃ πίσω πρὸς τὸν δρόμον ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχαν παρεκκλί-

νει. Οί ἐκκλησίες ἄρχισαν πάλι νὰ δέχωνται συρροή πιστῶν καὶ ἡ σβυσμένη καντήλα ἄρχισε νὰ φωτᾷ σὲ κάθε χριστιανικὸ εἰκονοστάσι. Ὅτι ἐσημειώθη τὶς τελευταῖες αὐτὲς ἡμέρες μὲ τὴν ἀθρόα συρροή καὶ τὴν ἀναμονή τῶν πιστῶν διὰ τὸ προσκύνημα τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνος τῆς Παναγίας « Ἄξιόν ἐστι » καὶ τοῦ κομισθέντος ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐπίσης Τιμίου Ἐύλου ἔδωσε τὴν εἰκόνα μιᾶς ὀλοκληρωτικῆς σχεδὸν μεταβολῆς τῶν ἀντιλήψεων. Τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα ἐξεδηλώθη εἰς μίαν ἀστραπηβόλο ἀφύπνισί του καὶ ἐσκόρπισε παντοῦ γύρω τὴν φωτερὴ ἀκτινοβολία του. Ἡ σκέψις ὄλων ἐστράφη πρὸς τοὺς ἱεροὺς τόπους τοῦ Ἄθω μὲ τὴν χιλιόχρονη ζωὴ καὶ παράδοσι τῆς πρώτης μονῆς του τῆς Λαύρας. Οἱ μορφὲς τῶν αὐτοκρατόρων, τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ἄλλων προσωπικοτήτων, ποὺ ἐθυσίασαν πολλοὶ τὴν πορφύρα τους διὰ νὰ τὴν ἀλλάξουν μὲ τὸ ταπεινὸ μοναχικὸ ράσο ἐζωντάνεψαν μιὰ ἀτμόσφαιρα θρησκευτικῆ. Καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα αὐτὴν ἐδονήθη ἡ ἑλληνικὴ καρδιά. Δάκρυα πύρινα ἐκύλησαν εἰς πρόσωπα γυναικεῖα μητρικὰ καὶ ἡ θρησκεία εἰς τὸ σύνολό της ἀγκάλιασε κάθε ψυχή.

Ἡ Παναγία ἡ Πορταίτισσα, ἡ Γλυκοφιλοῦσα, ἡ Βλαχερνιώτισσα ἐπέρασαν δραματικὰ ἀπὸ τὴν σκέψι τὴν χριστιανικὴ. Καὶ ὁ δραματισμὸς των ἐνίσχυσε τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐκυριάρχησε ἡ πίστις καὶ ἡ παράδοσις ἡ θρησκευτικὴ ἀνέτρεψε δοξασιεὶς ἀσεβεῖς καὶ ὑπονομευτικὲς τοῦ αἰσθηματός μας. Ἐγινε καὶ πάλιν ἡ θρησκεία τὸ στερεὸ καὶ ἀσάλευτο βᾶθρο καὶ θεῖο θησαύρισμα τῆς ζωῆς. Τὸ φῶς τῆς μυστικῆς ἢ φανεροῦ ἐσκόρπισε τὴν ἀκτινοβολία της καὶ ἔκλινε ἀθέλητα ἡ ἑλληνικὴ ἀνθρωπότης τὸ γόνυ της εἰς μίαν ὑποβλητικὴν καὶ μυσταγωγικὴν γονυκλίσιαν καὶ δέησι. Τὸ Ἅγιο Ὄρος μὲ τὴν ἱστορία τῶν χιλιοχρόνων τῆς πρώτης μονῆς του καὶ μὲ τὴν πίστι καὶ τῶν προσώπων ποὺ τὴν ἐζησαν μᾶς ἐκράτησαν εἰς μίαν διαρκῆ ψυχικὴ ἀνάτασι. Αἰσθανθήκαμε νὰ ἔρχεται πλησιέστερά μας ὁ Θεός. Καὶ ἡ στενωτέρη ἐπικοινωνία αὐτὴ διέλυσε σύννεφα καὶ ὠχρὲς σκιὰς ποὺ εἶχαν ἐπισκιάσει τὴν πίστι καὶ τὴν εὐλάβειά μας πρὸς τὴν θρησκεία. Ἀπελύτρωσε τὸ θρησκευτικὸ μας αἶσθημα καὶ μᾶς προσέφερε τὴν χαρὰ ν' ἀντικρίζουμε ἄφοβα καὶ περισσότερο ἐλεύθερα πλὴν τὸν Θεό. Χτυπᾷ ἀόρατα ὁ Θεὸς τὴν πόρτα τοῦ βαθύτερου κόσμου μας. Καὶ τὸν ὑποδέχεται μὲ κατάνυξι τὸ περιεχόμενον τοῦ κόσμου μας αὐτοῦ ποὺ εἶναι τὸ θρησκευτικὸ μας αἶσθημα. Τὸ θέτομεν εἰς τὴν διάθεσί του εὐλαβικά καὶ δεχόμεθα τὴν θεῖα εὐλογία. Γεμᾶτοι μὲ τὸ αἶσθημα αὐτὸ τολμῶμεν νὰ ζητήσουμε μὲ θάρρος πλὴν ὅτι ἀποτελεῖ ἐνδόμυχο ἐπιθυμία μας. Καὶ μᾶς ἀκούει

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓῆ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ἱστορίες τοῦ Γεροντικοῦ γιά τὸ ὅτι πρέπει νὰ μᾶς εἶναι ἐντελῶς ἀδιαφόρητο καθεὶ πού δὲν μᾶς εἶναι ὠφέλιμο.

Κάποτε πού ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθωνας ὠδοιποροῦσε μαζί με τοὺς ὑποτακτικούς του, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἀνακάλυψε στὸ δρόμο παράμερα μιὰ χλωροφυστικιά, καὶ εἶπε στὸ Γέροντα· —Μοῦ δίνεις τὴν ἄδεια, Γέροντά μου, νὰ τὴ ξεριζώσω καὶ νὰ τὴν πάρω; Κι' ὁ Γέροντας, πὺν τὸν ἄκουσε, παραξενεύθηκε γιὰ τὸν ἀσύστατο κι' ἀλόγιαστον αὐτὸ λόγο του, κι' ἀφοῦ τὸν ἐκύτταξε, κατὰ πρόσωπον, κάμποσην ὥραν, τοῦ εἶπε· — Δὲν μοῦ λές, ἐσὺ τὴν ἐφύττεψες σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος; Κι' ἐκεῖνος τ' ἀποκρίθηκεν — Ὅχι, Γέροντά μου. Καὶ τ' ἀπάντησε — Τότε, πῶς θέλεις νὰ τὴν ξεριζώσης καὶ νὰ τὴν πάρης μαζί σου;...

*

Λένε γιὰ τὸν Ἀββᾶ Ζήνωνα, πῶς κάποτε πού ὠδοιποροῦσε στὴν Παλαιστίνη κουράσθηκε. Εἶδε λοιπὸν ἕνα συκεῶνα κι' ἐβουλήθηκε νὰ

εὐνοϊκῶς ὁ Θεός. Γιατὶ εἰς τὸ αἶσθημά μας αὐτὸ ἀντιλαμβάνεται τὴν πίστι μας πρὸς Αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν θρησκεία Του πού ἐθεμελιώθη μετὰ τὴν μεγάλην σταυρικὴν θυσίαν τοῦ Λυτρωτῆ. Ὁ θεῖος ὀφθαλμὸς παρακολουθοῦσε ἐκ τοῦ πλησίον τὰ πλήθη τῶν Ἑλλήνων πού συνωθοῦντο ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τὰ ἱερά προσκυνήματα. Δὲν τὸν ἀφῆκεν ἀσυγκίνητον ἡ προσήλωσις τοῦ προνομιούχου λαοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ πρὸς τὴν θεῖαν μορφὴν, ὅπως τῆς Ἀειπαρθένου Μητέρας, καὶ πρὸς τὰ τάγματα τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ τιμητικοῦ περιβάλλοντός του. Καὶ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ μας αἰσθήματος ἀπήντησε καὶ ἀπαντᾷ πάντοτε ὁ Θεὸς μετὰ τὴν μεγάλην εὐδοκίαν εἰς τὴν ἀπειρον καλωσύνην του πρὸς τὸν εὐλαβοῦμενον λαόν μας.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

καθήση κάπου εκεί κοντά για να φάη. Και τούρθε λογισμός να κόψη και κανένα σύκο. Αυτό το πράγμα ελόγιαζε είναι ὄλως διόλου ἄβλαβο και δὲν πρόκειται και να ζημιωθῆ κανεὶς, ἀφοῦ τὰ σύκα κουνελιάζουνε και πέφτουνε μονάχα τους κατάχαμα.

Αὐτὸς ὅμως ἀντιστάθηκε στὸ λογισμὸν αὐτὸ και εἶπε — Δικὰ σου εἶναι τὰ σύκα; Και δὲν εἶναι κλεψιά τὸ καθετὶ ποὺ παίρνεις χωρὶς νᾶναι δικό σου; Και τοὺς κλέφτες δὲν τοὺς τιμωροῦνε; Δοκίμασε λοιπὸν αὐτὸ τὸ πράγμα, ἂν ἔχῃς τὸ κουράγιο να ὑπομένης τὴν τιμωρία ποὺ περιμένει κάθε κλέφτη!... Κι' ἄρχισε να κτυπᾷ μονάχος του τὸν ἑαυτό του... Και ὕστερα ἀπ' αὐτὸ, εἶπε — Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν ἔχεις τὸ κουράγιο να ὑπομένης τὴν τιμωρία, οὔτε να κλέβῃς, οὔτε να τρῶς...

*

Ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ διηγήθηκε κάποτε, πῶς ἐγνώρισε κάποιον ἀδελφὸ ποὺ τὴν ὥρα ποὺ ἐθέριζε σὲ κάποιον χωράφι βουλήθηκε να κόψη και να φάη κάποιον στάχυν. Ρώτησε λοιπὸν τὸν νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ — Ἀδελφέ μου, μοῦ ἐπιτρέπεις να κόψω ἕνα στάχυν και να τὸ φάω; Κι' ἐκεῖνος ὅταν τ' ἄκουσεν αὐτό, τόσο πολὺ ἐθαύμασε για τὴν ἄκραν αὐτὴ τιμιότητα τοῦ ἀδελφοῦ, ὥστε γύρισε και τοῦ εἶπε — Δικό σου, Πατέρα μου, εἶναι ὀλόκληρο τὸ χωράφι, και πάρε ὅτι θέλεις, χωρὶς να ρωτήσης κανένα...

*

Ἐνας ἄλλος ἀδελφὸς πάλιν πῆγε και βρῆκε τὸν Ἀββᾶ Ἀγάθωνα και τὸν παρακαλοῦσε θερμὰ να τὸν κρατήσῃ κοντά του. Κρατοῦσε δὲ μαζί του κι' ἕνα μικρὸ κι' ἀσήμαντο νόμισμα, ποὺ τὸ βρῆκε στὸ δρόμο καθὼς περπατοῦσε και τῶφερε στὸ Γέροντα. Κι' ἐκεῖνος τὸν ἐρώτησε — Ἀπὸ ποῦ τὸ βρῆκες αὐτό; Και τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἀδελφὸς — Τὸ βρῆκα στὸ δρόμο, καθὼς ἐπερπατοῦσα για νᾶρθω ἐδῶ. Και τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας — Ἀφοῦ ἦρθες να μείνῃς κοντά μου, πῶς μοῦ ἐκουβάλησες ἐδῶ ἕνα πράγμα ποὺ δὲν εἶναι δικό σου; Πήγαινε λοιπὸν και ξαναβάλε το στὸ μέρος ποὺ τὸ βρῆκες, κ' ὕστερα νᾶρθῃς ἐδῶ! Κι' ἐκεῖνος ἔκαμε αὐτὸ ποὺ τὸν ἐπρόσταξεν ὁ Γέροντας, κ' ὕστερα ξαναγύρισε κοντά του...

*

Κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες μοῦ διηγήθηκε για τὸν Ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Πέρση, πῶς ἀπὸ τὴ μεγάλη του ἀρετὴ κι' ἐγκράτεια ἐφθασε σὲ ἄκραν ἀκακία και ἀγαθότητα. Ἔμενε δὲ στὴν Ἀρροβία τῆς Αἰγύπτου.

Κάποτες λοιπὸν ἐδανείσθηκεν ἀπὸ κάποιον ἀδελφὸ ἕνα χρυσὸ νόμισμα, για ν' ἀγοράσῃ μ' αὐτὸ λινάρι και να τὸ δουλέψῃ. Πῆγε

λοιπόν και τὸν βρῆκε ἕνας ἀδελφὸς και τὸν παρακάλεσε και τοῦ εἶπε — Χάρισέ μου, ἀδελφέ μου, λίγο λινάρι για νὰ μπορέσω νὰ τὸ δουλέψω κι' ἐγὼ και νὰ κάνω ἕνα ρούχο νὰ φορέσω. Κι' αὐτὸς τοῦδωκε, με μεγάλη προθυμία.

Ἔστερα πῆγε κι' ἄλλος και τὸν παρακάλεσε για τὸ ἴδιο πράγμα — Δὸς μου κι' ἐμένα, σὲ παρακαλῶ, τοῦ εἶπε λίγο λινάρι, για νὰ φτιάσω ἕνα ἀμπέχονο. Κι' ἐκεῖνος τοῦδωκε με μεγάλην εὐχαρίστηση. Ἐπειτὰ πῆγε κι' ἄλλος, κι' ἄλλος, και σ' ὅλους ἔδινε με τὴν ἴδια προθυμία· και με τὸν τρόπον αὐτὸ δὲν τ' ἀπόμεινε διόλου λινάρι.

Ἐπειτα λοιπὸν ἀπὸ λίγες ἡμέρες πῆγε και τὸν βρῆκε αὐτὸς πού τοῦ δάνεισε τὸ νόμισμα και τοῦ τὸ ζητοῦσε. Κι' ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε — Αὐτὴ τῆ στιγμή δὲν ἔχω, ἀδελφέ μου. Νὰ πᾶς ὅμως στὸ καλό, και νὰ μείνης ἡσυχος, γιατί θάρθω μόνος μου νὰ σοῦ τὸ φέρω.

Μὴ ἔχοντας ὅμως ἀπὸ ποῦ νὰ τὸ οικονομῆση, συλλογίσθηκε τὸν Ἀββᾶ Ἰάκωβο, πού ἦτανε κελλάρης και οἰκονόμος σὲ κάποιον Κοινόβιο, και πῆγε νὰ τὸν παρακαλέση νὰ τοῦ δώση ἕνα χρυσὸ νόμισμα, για νὰ τὸ γυρίση στὸν ἀδελφὸ πού τοῦ τὸ δάνεισε.

Πηγαίνοντας λοιπὸν βρῆκε στὸ δρόμο ἕνα νόμισμα, πού ἦτανε πεσμένο κατὰχαμα. Δὲν τᾶγγιξεν ὅμως, μονάχα ἔκαμε τὸν σταυρό του και τὴν προσευχή του και ξαναγύρισε στὸ κελλί του. Ξαναπῆγε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς και τὸν βρῆκε και τοῦ ξαναζήτησε, με κάποιαν ἐπιμονή, τὸ νόμισμα πού τοῦ δάνεισε. Και τοῦ εἶπεν ὁ Γέροντας — Κάμε λίγη ὑπομονή ἀκόμη, ἀδελφέ μου, κι' ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ φέρω μονάχος μου, μόλις τὸ οικονομῆσω.

Ὅταν λοιπὸν ἔφυγεν ἐκεῖνος, ξεκίνησε πάλιν νὰ πάη στὸν Ἀββᾶ Ἰάκωβο· κι' ὅταν ἔφθασε στὸ μέρος πού εἶχε ἰδῆ προτιήτερα τὸ νόμισμα, τὸ βρῆκε πάλιν νᾶναι πεσμένο κατὰχαμα, χωρὶς νὰ τῶχη ἐγγίξει κανεὶς. Κι' ὅπως τὴν πρώτη φορά, ἔκανε τὸν σταυρό του, χωρὶς νὰ σκύψη νὰ τὸ πάρη και ξαναγύρισε στὸ κελλί του.

Δὲν ἐπέρασε λοιπὸν παρὰ λίγη ὥρα, κι' ὁ ἀδελφὸς πού τὸν εἶχε δανείσει ξαναπαρουσιάσθηκε μπροστά του, ἀπαιτητικώτερος αὐτῆ τὴν φορά. Και τοῦ εἶπεν ὁ Γέροντας — Συμπάθησέ με, ἀδελφέ μου, μὰ αὐτῆ τῆ φορά ἐξάπαντος θὰ τὸ οικονομῆσω κοὶ θὰ σοῦ τὸ φέρω. Και σηκώθηκε, μόλις ἔφυγε, κι' ἐπῆγε σ' ἐκεῖνο τὸν τόπον, πού εἶχε ἰδῆ κατὰχαμα πεσμένο τὸ νόμισμα. Κι' αὐτῆ τῆ φορά, ἔκανε τὸ σταυρό του κι' ἔσκυψε και τὸ πῆρε, κι' ἔτρεξε παρευθὺς στὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβο και τοῦ εἶπε — Ἀββᾶ μου, στὸ δρόμο πού ἐρχόμουνα πρὸς ἐσένα βρῆκα τὸ νόμισμα αὐτὸ πεσμένο καταγῆς. Κάνε μου λοιπὸν

τῆ χάρη νὰ διαλαληθῆ στὴν ἐνορία σου καὶ γύρω τριγύρω, μήπως τῶχασε κανένας, κι' ὅποιος βρεθῆ νᾶναι δικό του δός-του το.

Τρεῖς λοιπὸν ἡμέρες τὸ διαλαλοῦσεν ὁ Γέροντας, μὰ δὲν παρουσιάσθηκε κανεὶς ποὺ νὰ τῶχη χάσει. Καὶ τότε λείει ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης στὸν Ἀββᾶν Ἰάκωβο. Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν παρουσιάσθηκε κανεὶς ποὺ νὰ τὸ ζητήσῃ, σὲ παρακαλῶ, Ἀββᾶ μου, νὰ τὸ δώσης στὸν τάδε ἀδελφό, γιατί τοῦ τὸ χρεωστῶ. Καὶ τὸ βρῆκα, ὅταν ἐρχόμουνα σὲ σένα, γιὰ νὰ μὲ δανείσης νὰ τοῦ τὸ γυρίσω. Κι' ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ἐθαύμασε, πῶς ἐνῶ εἶχε τόσο μεγάλην ἀνάγκη, δὲν τὸ πῆρεν, ὅταν τὸ βρῆκε. Εἶχε δὲ ὁ Γέροντας αὐτὸς καὶ μιὰν ἄλλην ἀξιθαύμαστη ἀρετὴν. Ἄν ἐπήγαινε δηλαδὴ νὰ τοῦ ζητήσῃ κανεὶς τίποτε, δὲν τοῦ τᾶδινε μόνος του αὐτὸ ποὺ τοῦ ἐζητοῦσε, παρὰ τοῦλεγε πάρε αὐτὸ ποὺ θέλεις μονάχος σου. Κι' ἂν τυχὸν τοῦ τὸ γύριζε πίσω τοῦλεγε—Βάλε το, ἀδελφέ μου, στὴ θέση ποὺ ἦτανε ὅταν τὸ πῆρες. Κι' ἂν τυχὸν πάλι δὲν τοῦ τὸ γύριζε πίσω, δὲν τοῦ τὸ ζητοῦσε ποτέ...

*

Ἦτανε κάποιος ἄλλος Γέροντας, ποὺ τὸν ἔλεγαν Φιλάγριο κι' ἔμενε στὴν ἔρημο ποὺ εἶναι γύρω ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Γέροντας ἐβασανίζόντανε κι' ἐκοπίαζε πολὺ γιὰ νὰ ἐξοικονομᾷ τὸ ψωμάκι του, κάνοντας διάφορα ἐργόχειρα

Μιὰν ἡμέρα λοιπὸν ποὺ εἶχε πάει στὸ παζάρι, γιὰ νὰ πουλήσῃ τὸ ἐργόχειρό του, βρῆκε ἓνα πουγγί ποὺ εἶχε μέσα χίλια χρυσᾶ νομίσματα, καὶ ποὺ τῶχε χάσει κάποιος ἀπὸ τοὺς περαστικούς παζαρήτες

Μόλις λοιπὸν τὸ βρῆκε στάθηκε καταμεσῆς στὸ παζάρι κι' ἐφώναξε—Ὅποιος ἔχασε κάποιο πουγγί, νᾶρθῃ καὶ νὰ μοῦ τὸ ζητήσῃ.

Καὶ νὰ, σὲ λίγο φτάνει τρεχᾶτος καὶ ἀναστατωμένος κάποιος ποὺ τὸν ἐρωτοῦσε, μήπως τυχὸν τὸ βρῆκε. Κι' ὁ Γέροντας τὸν πῆρε κατὰ μέρος, κι' ἀφοῦ τὸν ρώτησε τὰ καθέκαστα γιὰ νὰ πεισθῆ πῶς πραγματικὰ ἦτανε δικό του τοῦ τᾶδωκε, ὅπως ἦτανε. Κι' αὐτὸς τότε, σαστισμένος ἀπὸ τὴν χαρὰ του, ἀνοιξε τὸ πουγγί, καὶ παίρνοντας ἀρκετὰ χρυσᾶ νομίσματα ἀπαιτοῦσεν ἀπὸ τὸν Γέροντα νὰ τὰ κρατήσῃ. Αὐτὸς ὅμως δὲν τὰ δεχότανε, μὲ κανένα τρόπο. Κι' ὅταν εἶδε πῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν καταφέρῃ νὰ τὰ δεχθῆ, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ δυνατὰ—Ἐλάτε, Χριστιανοί μου, νὰ ἰδῆτε καὶ νὰ θαυμάσετε ἓναν ἄνθρωπο, πραγματικὰ ἅγιο, καὶ τί εὐεργεσία μοῦκανε! Κι' ὁ Γέροντας, ἐνῶ αὐτὸς ἐφώναζε, ξεγλύστρησεν ἀπὸ τὸ παζάρι κρυφὰ κι' ἐφυγεν ἔξω ἀπὸ τὴν πολιτείαν, γιατί δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἐπαινοῦνε καὶ νὰ τὸν δοξάζουνε...

*

Ἔνας πάλιν ἄλλος ἀδελφός, κοθὼς ἐπερπατοῦσε, βρῆκε

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, πού νά μὴν ἔκλαυσε καὶ νά μὴν ἐθρήνησε γοερά καὶ σπαρακτικὰ τὸν θάνατον τοῦ σεβαστοῦ του πατέρα ἢ τῆς σεβαστῆς του μητέρας, τῶν ἀδελφῶν του ἢ τῶν συγγενῶν ἢ ἄλλων προσφιλῶν του προσώπων.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀντίκρυσαν τὸ παγερὸ θέαμα τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὅλοι μας ἀνεξαιρέτως θά ἀποθάνωμεν. Κάθε στιγμήν τοῦ χρόνου, πού φεύγει, χωρὶς νά ἐπιστρέψῃ πίσω πιά, κάθε δευτερόλεπτο τῆς ὥρας, πού ζοῦμε καὶ ὑπάρχομεν, κάποιος ἄνθρωπος κάπου εἰς ἓνα σημεῖον τῆς γῆς, μικρὸς ἢ μεγάλος, νήπιον ἢ γέρος, κάποια ὑπαρξί, πού εἶχε τὴν εὐτυχίαν νά βρεθῆ ἐπάνω στῆ γῆ καὶ νά γεννηθῆ ὡς ἄνθρωπος μὲ ἐξαιρετικὰς προνομιακὰς ιδιότητας ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα ἔμψυχα πλάσματα, κάποια ψυχὴ ἐγκαταλείπει τὴν πραγματικότητά τῆς ζωῆς, τὴν καθημερινὴν ζωὴν τοῦ πόνου καὶ τῶν δακρύων καὶ βιάζεται νά πετάξῃ ψηλά, πολὺ ψηλά στὰ οὐράνια, λαχταρᾷ νά ἐπιστρέψῃ στὶς ἀγκάλες τοῦ δημιουργοῦ τῆς καὶ Θεοῦ Λυτρωτοῦ καὶ ἐκεῖ νά εὕρῃ τὴν αἰώνιαν ἀνάπαυσιν καὶ μακαριότητα, πού τόσο πολὺ ἔντονα ζητοῦσε νά εὕρῃ, ὅταν ζοῦσε εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν. Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου θά συνοδεύῃ αἰώνιως τὸν ἄνθρωπον, ἕως ὅτου θά ὑπάρχη καὶ θά ζῇ ἄνθρωπος ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.

Ἄλλὰ τὴν ἴδια ἀκριβῶς στιγμήν, πού κάποιος ἄνθρωπος ἀφήνει τὰ ἐγκόσμια καὶ ταξιδεύει ἡ ψυχὴ του εἰς τὸ ὑπερέραν, εἰς κόσμους αἰώνιους, πού εἶναι ἀόρατοι μὲ τὰ φυσικὰ μας μάτια,

στοὺ δρόμο κάποιον ξύλον πού εἶχε πέσει ἀπὸ κάποια φορτωμένη καμήλα. Ἔσκυψε λοιπὸν καὶ τὸ πήρε καὶ τῶφερε στοὺ κελλί του. Ὅταν λοιπὸν ὁ Γέροντάς του εἶδε τὸ ξύλον αὐτό, τοῦ εἶπε— Πού τὸ βρήκες, ἀδελφέ μου, τὸ ξύλον αὐτό; Κι' αὐτὸς τοῦ εἶπε— Στὸ δρόμο, Γέροντά μου. Καὶ τ' ἀπάντησε ὁ Γέροντας— Τῶχασε κανεῖς, ἀδελφέ μου, τὸ ξύλον αὐτό, ἢ τὸ κουβάλησεν ὁ ἀγέρας ἀπὸ το δάσος; Ἄν ἐγίνηκε πραγματικὰ ἔτσι, τότε κράτησέ το κι' ἀποθήκισέ το στοὺ κελλί σου. Ἄν τῶχασε ὅμως κανένας, τότε νά πᾶς γρήγορα καὶ νά τ' ἀφήσῃς στοὺν τόπο πού τὸ βρήκες. Κι' ὁ ἀδελφὸς ἔκαμεν, ὅπως τὸν πρόσταξεν ὁ Γέροντας...

Ἄποδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤῆ

την ἴδια αὐτὴν στιγμήν καὶ κάποια ἄλλη ὑπαρξί ἀνθρωπίνην γεννιέται καὶ ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον.

Ἐνας νέος ἄνθρωπος ἀνοίγει τὰ μάτια εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἀντικρύζει τὸ ὠραῖον θέαμα τῆς φύσεως, ποῦ μᾶς περιβάλλει. Τὸν θάνατον συνοδεύουν πικρὰ δάκρυα καὶ θλίψεις καὶ τὴν γέννησιν ἐνὸς ἀνθρώπου ἀκολουθοῦν ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία.

Κάθε ἄνθρωπος θὰ δοκιμάσῃ ὅσον χρόνον θὰ ζήσῃ, τίς χαρὲς καὶ τίς λύπες τῆς ζωῆς καὶ τέλος θὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὴν σειρὰν του τὸν θάνατον. Πόσον ἐπιθυμεῖ, πόσον ποθεῖ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὰ τελευταῖα του, καὶ τὸν κόσμον τὸν ἔμψυχον, ποῦ ἀντίκρυζε τόσα χρόνια, πρόκειται νὰ ἀφήσῃ. Πόσον ποθεῖ παρ' ὅλα τὰ βάσανα καὶ τὰς πικρίας νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ζωὴν.

Ἴδου δύο φαινόμενα καὶ γεγονότα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς: ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος. Θὰ ὑπάρχουν ἕως ὅτου θὰ ζῆ ἄνθρωπος εἰς τὴν γῆν. Τὸ ἓνα θὰ διαδέχεται τὸ ἄλλο.

Θὰ ἀπασχολοῦν πάντοτε τὸν ἄνθρωπον καὶ θὰ ὀρθώνωνται μπροστά του ὡς δύο μεγάλα μυστήρια καὶ προβλήματα εἰς τὰ ὁποῖα δὲν θὰ παύσῃ νὰ στρέφῃ τὸ ἐρευνητικὸ του βλέμμα, διὰ νὰ δώσῃ λύσιν, νόημα καὶ περιεχόμενον εἰς αὐτά. Εἶναι συνδεδεμένα μὲ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του.

Καὶ πρῶτα-πρῶτα γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Ἐχει νόημα ἡ ζωὴ; Ἡ ἐρώτησις αὕτῃ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότερον πρόβλημα τῆς ζωῆς. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ σχετίζεται καὶ ἀναφέρεται σ' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Καὶ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποῖαν θὰ δώσῃ καὶ ἀπὸ τὴν θέσιν ποῦ θὰ λάβῃ καθένας μας εἰς τὸ πρόβλημα αὐτό, ἐξαρτᾶται ἡ διαμόρφωσις τῆς ζωῆς μας, ἐξαρτᾶται ἐὰν ὁ τρόπος τῆς ζωῆς μας θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς μίαν ἀνωτέραν ζωὴν, εἰς τὰ ὕψη, εἰς τὸ φῶς ἢ εἰς τὸ σκότος, εἰς τὴν ἄβυσσον.

Πράγματι ἡ ζωὴ μας ἔχει νόημα καὶ σκοπὸν. Κάθε μας πρᾶξι καὶ ἐνέργεια προϋποθέτει ἀσφαλῶς καὶ ἓνα τοιοῦτο νόημα. Κάθε μας πρᾶξις πηγάζει ἀπὸ τὴν βεβαίαν μας πεποίθησιν, ὅτι ἡ ζωὴ ὅπωςδήποτε εἶναι γεμάτη νόημα καὶ περιεχόμενον. Ἐὰν ὁ βίος μας δὲν εἶχε κανένα νόημα, θὰ ἔλειπαν ὅλαι αἱ ἐπιδιώξεις καὶ οἱ σκοποὶ μας καὶ θὰ ἐφθάνομεν εἰς τὸ ἀπελπιστικὸν ἀποτέλεσμα, οὔτε νὰ θέλωμεν, οὔτε καὶ νὰ ἐνεργῶμεν. Τότε θὰ ὁμοιάζομεν μὲ τὰ ἄλογα ζῶα καὶ τὰ ἄγρια θηρία καὶ ὄχι μὲ λογικὰς ὑπάρξεις, ποῦ θέτουν καὶ πραγματοποιοῦν σκοποὺς καὶ σχέδια. Διὰ τὸ ἐρώτημα αὐτὸ περὶ τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς διετυπώθησαν διάφορες θεωρίαι καὶ γνώμες, ποῦ συγκρούονται μὲν ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείαις, συμφωνοῦν ὅμως ὅλαι ὅτι ἡ ζωὴ δὲν εἶναι χωρὶς νόημα,

ἀλλ' ἔχει κάποιον σκοπὸν καὶ περιεχόμενον. Ἀπόλυτα καὶ ριζοσπαστικὰ ἀρνητικὴ εἶναι ἡ μηδενιστικὴ ἄποψις, ποὺ μᾶς ἐμφανίζεται ὠλοκληρωμένη κυρίως εἰς τὸν Βουδδισμόν. Ὁ Βουδδισμὸς διδάσκει, πὼς κάθε ἐπιθυμία καὶ εὐχαρίστησις καὶ ἐνέργεια ὅσον-δήποτε ἠθικὴ καὶ ἂν εἶναι, μᾶς δένει πρὸς τὴν ζωὴν, ποὺ εἶναι ῥοῦ ἀδιάκοπη, ἐναλλαγὴ συνεχῆς ἀπὸ ὄνειρα καὶ εἶδωλα, σκιᾶς καὶ πλάνες. Τὸ ὀρθὸν λοιπὸν νόημα τῆς ζωῆς κατὰ τὸν Βουδδαν εἶναι ἡ ἐκμηδένισις τοῦ ἐγώ, ἡ Νιρβᾶνα ὅπως λέγουσιν, ἡ ἀπελευθέρωσις δηλ. τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν γέννησιν καὶ τὸν θάνατον, ἀπὸ κάθε ἐπιθυμίαν καὶ προσωπικὴν ὑπόστασιν.

Ἄλλη θεωρία γιὰ τὸ νόημα τῆς ζωῆς εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ στωϊκοῦ φιλοσόφου Ἐπικούρου. Αὐτὸς ἐδίδασκε ὅτι τὸ νόημα τῆς ζωῆς εὐρίσκεται εἰς τὴν νόμιμον ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως εὐημερήσῃ ὑλικῶς. Ἡ διδασκαλία αὐτὴ ἔχει χαρακτῆρα εὐδαιμονιστικὸν καὶ καταβιβάζει τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν ζώων. Ὁ ἀνθρώπος ἔχει καὶ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα, θέλει νὰ ἀνυψωθῇ ἐσωτερικῶς, νὰ φθάσῃ εἰς ἕνα σημεῖον ἠθικῆς τελειώσεως, πρῶγμα τὸ ὅποιον δὲν τοῦ χαρίζει ἡ εὐδαιμονιστικὴ ἀντίληψις τῆς ζωῆς. Ἡ θεωρία τοῦ Ἐπικούρου ἀφήνει ἀνικανοποίητον κάθε ἀνθρώπον, ποὺ θέλει νὰ ζήσῃ μίαν ἀνωτέραν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν, δημιουργεῖ χάσμα μέσα στὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν εἰς τὴν ὑλικὴν εὐδαιμονίαν. Ἄλλοι φιλόσοφοι διετύπωσαν ἄλλες θεωρίες καὶ γνώμες γιὰ τὸ νόημα τῆς ζωῆς. Γενῶνται ὅμως τὸ ἐρώτημα ποῦ εἶναι τὸ κύριον καὶ ἀληθινὸν νόημα τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως. Τὸ ἀληθινὸν καὶ πραγματικὸν νόημα τῆς ζωῆς μᾶς τὸ ἐφάνέρωσεν ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ὑπαρξις τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἡ ἐπίγειος ζωὴ του, αὐτὴ ποὺ καταστρέφεται, ποὺ εἶναι πρόσκαιρος καὶ διαρκεῖ ὀλίγα χρόνια.

Εἶναι ἡ ζωὴ, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου καὶ εἶναι αἰώνιος καὶ σταθερά. Ἐκεῖ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν βασιλεύουν ἀπόλυτα οἱ λογικοὶ καὶ ἠθικοὶ νόμοι καὶ ἡ δικαιοσύνη. Γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει ἡ ζωὴ, νὰ ἐτοιμασθῶμεν διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἡ παρούσα ζωὴ εἶναι μία προπαρασκευὴ καὶ ἄσκησις, εἶναι μία θητεία, ποὺ ὀφείλομεν νὰ ἐκτελέσωμεν, εἶναι μία δοκιμασία, εἰς τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ ὑποβληθῶμεν, διὰ νὰ γίνωμεν ἄξιοι τῆς μακαρίας ἐκείνης ζωῆς, ἡ ὁποία δὲν θὰ ἔχῃ τέλος. Ἡ διδασκαλία αὐτὴ ἡ Χριστιανικὴ δὲν διδάσκει, ὅπως κακῶς πιστεύουν πολλοὶ ἀκώμη καὶ σήμερον, τὴν ἀδράνειαν καὶ τὴν ἀποχὴν ἀπὸ κάθε ἐργασίαν καὶ δραστηριότητα εἰς τὴν ζωὴν. Ἀντι-

θέτως ἡ ἐργασία εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις κάθε εὐδαιμονίας μετὰ θάνατον. Ἡ Ἐκκλησία μας δὲν μᾶς θέλει νὰ ἀδρανοῦμεν εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ νὰ ἐργαζώμεθα πρὸς τὸ καλὸν τῶν ἄλλων καὶ νὰ προετοιμάζωμεν τὴν ψυχὴν διὰ τὴν αἰωνιότητα, ἐκεῖ ὅπου πλέον ὁ πανανθρώπινος πόθος διὰ μίαν εὐτυχίαν καὶ μακαριότητα θὰ εὕρῃ τὴν τελείαν ἐκπλήρωσίν του. Ὁ Θεὸς θεωρεῖ ἀνάξιον τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ποῦ θὰ ραθυμήσῃ καὶ θὰ δείξῃ ἀδράνειαν εἰς τὴν ζωὴν του. Ἡ παροῦσα ζωὴ μὲ ὅλας τὰς θλίψεις καὶ τὰς πικρίας εἶναι μιὰ προετοιμασία διὰ τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν. Ὁ ἄνθρωπος μετὰ θάνατον δὲν καταστρέφεται, ἡ ψυχὴ του δὲν ἐξαφανίζεται, ἀλλὰ παραμένει ἀθάνατος. Τὸ μαρτυροῦν τὰ φυσιολογικὰ καὶ βιολογικὰ γεγονότα. Μας τὸ ἐπιβεβαιώνει ἡ ἐσωτερικὴ πληροφορία τῆς συνειδήσεως. Ὅλοι μας ἐπιθυμοῦμεν νὰ ζήσωμεν αἰωνίως. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὅλων τῶν αἰώνων ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Ὅλοι μας ἀπαιτοῦμεν νὰ πραγματοποιηθῆται ἡ δικαιοσύνη, δηλ. νὰ ἀμείβεται ὁ καλὸς καὶ νὰ τιμωρῆται ὁ κακός. Καὶ ἀφοῦ τοῦτο δὲν γίνεται εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, ὀφείλει νὰ γίνῃ εἰς μίαν ἄλλην, τὴν μέλλουσαν. Ἐπάνω ὅμως ἀπὸ τὰ φυσιολογικὰ καὶ βιολογικὰ γεγονότα, τὰς πληροφορίας τῆς συνειδήσεως, εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι ἔχομεν ψυχὴν ἀθάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ θάνατος διὰ τὸν Χριστιανὸν δὲν εἶναι κάτι τὸ φοβερὸν καὶ ἀπελπιστικόν. Ἐχει νόημα καὶ περιεχόμενον.

Ὁ θάνατος εἶναι κάτι τὸ μεγάλο. Εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ὠνόμαζον τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τῶν μαρτύρων γενέθλιον ἡμέραν. Ἡ ὀνομασία αὕτη φανέρωνε τὴν πίστι των καὶ τὴν ἀληθινὴν χριστιανικὴν ἔννοιαν τοῦ θανάτου. Γεννιώμαστε γιὰ νὰ ἀποθάνωμε, ἀλλὰ ἀποθνήσκουμε γιὰ νὰ ζήσουμε. Μὲ τὸ θάνατο περνοῦμε ἀπὸ τὴν ὑπαρξί στὴ νέα καὶ ἀληθινὴν ζωὴν, γιὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἔχομε πλάσθη. Ὁ θάνατος εἶναι ἡ συνάντησις τοῦ κουρασμένου καὶ ταλαιπωρημένου ὁδοιπόρου ἀνθρώπου στὸ σούρουπο τῆς γῆϊνης ζωῆς, μὲ τὸν οἰκοδεσπότη—τὸν Θεὸ Πατέρα—στὸ κατώφλι τῆς νέας μας καὶ παντοτεινῆς κατοικίας. Εἶναι τὸ εὐχάριστο ζῦπνημα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Πλάστου μας ὕστερα ἀπὸ ἓνα ὕπνο γεμάτο ἐφιάλτες.

«Ἐνας οἰκογενειάρχης φώναξε τὰ παιδιὰ του καὶ τοὺς εἶπε: Πηγαίνετε στὰ κτήματά μας καὶ δουλέψετε, ὅπως μπορείτε, δουλέψετε γιὰ τὸν πατέρα σας, καὶ ὅταν θὰ εἶναι ἡ ὥρα, θὰ σᾶς φωνάξω νὰ ῥθετε νὰ ἀναπαυθῆτε καὶ νὰ ξεκουρασθῆτε. Καὶ τὰ παιδιὰ ἔφυγαν σὲ ὅλες τὶς κατευθύνσεις, ὅπως ἤθελε ὁ πατέρας. Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ ὁ πατέρας ἐπεθύμησε νὰ δῇ τὰ παιδιὰ του, ἤθελε νὰ τὰ ἔχῃ πάλι κοντά του. Πῆγε γρήγορα στὸ κτήμα-

Εὐσεβείς διαλογισμοὶ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΑΛΛΟΤΕ ΚΡΥΒΕΤΑΙ ΚΙ' ΑΛΛΟΤΕ ΦΑΝΕΡΩΝΕΤΑ!

Ἐφοῦ ὁ Ἰησοῦς θεράπευσε τὸν παραλυτικό, ποῦ συνάντησε στὴν προβατική πύλη, «ἐξένευσεν». Ὅταν ὁ Πέτρος ἐπρόκειτο νὰ κάνη καλὰ ἓναν ἄλλο παραλυτικό, τὸν Αἰνεΐα, τοῦ ἐδήλωσε προηγούμενος: «ἰᾶται σε Ἰησοῦς Χριστός».

Ὁ Θεὸς ἄλλοτε κρύβεται γιὰ νὰ τὸν ἀναζητήσουμε κι' ἄλλοτε σπεύδει νὰ ἐμφανισθῆ, γιὰ νὰ μάθουμε ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος εὐεργέτης καὶ σωτὴρ μας.

Πίσω ἀπὸ κάθε καλὸ στὴ ζωὴ μας, πηγὴ καὶ δοτὴρ εἶναι ὁ Κύριος.

Μακάριοι ὅποιοι τὸν ἀνακαλύπτουν, ὅπως ὁ παραλυτικός τοῦ Εὐαγγελίου. Μακάριοι ὅποιοι ἀκοῦνε μὲ τ' ὄνομά τους, ὅπως ὁ Αἰνεΐας, τὴν εἰδοποίησι τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ ποῖός εἶναι ὁ λυτρωτής τους.

Ἐκεῖ συνάντησε ἓνα γυιό του καὶ τοῦ φωνάζει: Παιδί μου, φτάνει πιὰ ἡ δουλειά, θὰ εἶσαι κουρασμένος, ἔλα πᾶμε σπίτι. Τὴν ἄλλη μέρα πῆγε πάλι στὸ κτῆμα καὶ φώναξε ἓνα ἄλλο παιδί του, ποῦ ἦταν νέος καὶ ἐργαζόταν μὲ ὄλη του τὴ ψυχὴ. Τὸ παιδί τοῦ εἶπε: Πατέρα, εἶναι ἀκόμη γρήγορα, δὲν τέλειωσα ἀκόμη τὴν δουλειά μου. Τί πειράζει, παιδί μου, τοῦ εἶπε ὁ πατέρας, ἐγὼ σὲ καλῶ, ἔλα σπίτι νὰ ξεκουρασθῆς. Μὴν ἀνησυχῆς, θὰ φροντίσω ἐγὼ νὰ βρῶ κάποιον ἄλλο, γιὰ νὰ τελειώσῃ τὴ δουλειά. Κάποτε συνάντησε καὶ ἓνα παιδάκι, ποῦ ἔπαιζε ξέγνοιαστα, τοῦ γέλασε γοητευτικὰ καὶ, ἐπειδὴ τὸ ἀγαποῦσε πιότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἔσκυψε, τὸ πῆρε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ ἔφερε γρήγορα στὸ σπίτι...». Ὁ θάνατος εἶναι τὸ κάλεσμα τοῦ Πατέρα γιὰ νὰ περάσουμε στὴν εὐτυχία, στὴ χαρὰ, δίχως σκιὰς καὶ σύννεφα, εἶναι ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος στὴν πραγματικὴν καὶ ἀληθινὴν ζωὴ. «Οἱ νεκροὶ μονάχα πραγματικὰ ὑπάρχουν καὶ οἱ ζῶντες βαδίζουν πρὸς τὴν ὑπαρξιν».

Ἄς μὴ ξεγνῶμε ποτὲ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς καὶ ἐξουσιαστοῦ τοῦ θανάτου, «ἐγὼ εἶμαι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις». Ὅποιος πιστεύει σὲ μένα, καὶ ἂν πεθάνῃ, θὰ ζήσῃ, καὶ ὅποιος ζῆ καὶ πιστεύει σὲ μένα, δὲν θὰ πεθάνῃ στὸν αἰῶνα» (Ἰωάν. ια', 25-26).

ΘΕΟΛΟΓΟΣ Χ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

Θεολόγος

ΤΑ ΔΥΟ ΕΙΔΗ ΑΠΙΣΤΙΑΣ

Δυὸ εἶναι τὰ εἶδη τῆς ἀπιστίας. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, εἶναι ἡ ἀπιστία τοῦ νοῦ. Αὕτῃ εἶναι καταδικασμένη νὰ μὴ βρῆ διέξοδο. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, εἶναι ἡ ἀπιστία, ὅπου ἔχει τὸν λόγο ὄχι μονάχα ὁ νοῦς, ἀλλὰ κι' ἡ καρδιά. Εἶναι ἡ πάσχουσα ἀπιστία, πού ζητεῖ τὸν Κύριο. Κι' ὁ Κύριος τῆς ἐμφανίζεται, τὴ μεταβάλλει σὲ πίστι. Τὸ δεύτερο αὐτὸ εἶδος ἀπιστίας μᾶς θυμίζει ἡ περίπτωση τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ. Ὁ Θωμᾶς ἠθέλε νὰ πιστέψῃ. Ἄν ἡ διάνοιά του τὸν τραβοῦσε μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, ἡ καρδιά του, πιὸ δυνατὴ, τὸν ἔφερε στὴν ἀλήθεια.

Ὁ Θωμᾶς ἐπικαλεῖται καὶ Δίδυμος. Γεννᾶται πνευματικὰ μαζί του, κατὰ ἓνα μυστηριώδη συγχρονισμό, ὁ καθένας πού ἀνήκει στὸ δεύτερο εἶδος ἀπιστίας, ὁ καθένας πού ἔστω κι' ἂν ἡ διάνοιά του τὸν ὠθῆ μακριὰ ἀπὸ τὸν Χριστό, ἡ καρδιά του ποθεῖ τὸν Χριστό καὶ τὸν ἀναζητεῖ. Ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος, ἀργὰ ἡ γρήγορα, ἀναγεννᾶται στὴν ἀλήθεια σὰν δίδυμος ἀδελφὸς τοῦ Θωμᾶ.

Η ΑΜΠΕΛΟΣ ΚΙ' Ο ΠΩΛΟΣ

Στὴ Γένεσι (κεφ. μθ'), περιέχεται ἡ ἐξῆς προφητεία τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ γιὰ τὸν Χριστό: «Οὐκ ἐκλείψει ἀρχὼν ἐξ Ἰούδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν. Δεσμεύων πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ». Μετὰ τοὺς προσκαίρους καὶ γήινους ἀρχοντες τοῦ περιουσίου λαοῦ, τελευταῖος στὴ σειρά, ἦλθε ἐκεῖνος, πού ἦταν ἡ προσδοκία ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὁ αἰώνιος κι' οὐράνιος βασιλεὺς ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἦλθε ἔχοντας κενωθῆ ἀπὸ τὴ θεία του δόξα, πρᾶγμα πού συμβολίζει τὸ ταπεινὸ πουλᾶρι στὸ ὀπίσι καθισμένος, ἀντὶ τοῦ θρόνου του τοῦ καμωμένου ἀπὸ τὰ χερουβίμ, μπῆκε στὴν ἀγία πόλι. Κι' ἔδεσε τὸν ταπεινωμένο ἑαυτό του στὴν ἄμπελο, πού συμβολίζει τὴν ἀγαπημένη του ἀνθρωπότητα. Ὅπως ὁ καλὸς ἄμπελοργός, πού φροντίζει μὲ στοργὴ τὸ κτῆμα του, δὲν ἀποσπᾶται, μέρα καὶ νύχτα, ἀπ' αὐτό, ἔτσι κι' ὁ Κύριος εἶναι δεμένος μὲ τὴν ἀνθρωπότητα. Μακάριοι ὅσοι παραμένουν σ' αὐτὸν τὸν δεσμὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ταπεινώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἀκίνητοι ὅπως τὸ ἀμπέλι κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ ἰδιοκτήτη του, καρποφόροι κάτω ἀπὸ τοὺς στοργικοὺς κόπους καὶ τὴν ἀπέραντη ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ.

Η ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

Τὸ Εὐαγγέλιο ἀναφέρει, ὅτι οἱ ἄλλοι μαθηταί, ὅταν ὁ Ἰάκωβος κι' ὁ Ἰωάννης ζήτησαν ἀπὸ τὸν Χριστό πρωτοκαθεδρίες, ἀγανά-

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ. Α. Κ. Ε.

Διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 7316/25-4-1963 Ἐγκυκλίου τοῦ Τ. Α. Κ. Ε. κοινοποιεῖται ἡ ὑπ' ἀριθ. 346/1963 ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, διά τῆς ὁποίας ἀπερρίφθη προσφυγή ἱεροδιακόνου διά τῆς ὁποίας οὗτος ἐζήτησε τὴν μὴ ἀσφάλισίν του εἰς τὸ Τ. Α. Κ. Ε. κατὰ τὴν περίοδον τῆς διακονικῆς του ὑπηρεσίας. Διά τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεως γίνεται δεκτὸν ὅτι ἡ ἀσφάλισις τῶν ἱεροδιακόνων οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν διὰ κανονικοῦ διορισμοῦ εἰς ὀργανικὴν θέ-

κτησαν. Εἶχαν δίκιο νὰ κατακρίνουν τοὺς δυὸ συμμαθητάς τους, γιατί, πραγματικά, τὸ διάβημα τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἰωάννη ἦταν πταῖσμα. Στὸ χορὸ τῶν κατακριτῶν, βρισκόταν κι' ὁ Ἰούδας. Αὐτός, δὲν ἦταν ἡ μοναδικὴ φορὰ, ποὺ κατέκρινε τὸν πλησίον του. Στὴ Βηθανία, εἶχε κατακρίνει τὸ χύσιμον τοῦ πολυτίμου μύρου ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου Μαρία στὰ πόδια τοῦ Κυρίου, παίρνον-
τας τάχα τὸ μέρος τῶν πτωχῶν: «διατί τοῦτο τὸ μῦρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;» Στὴν πρώτη περίπτωσι, ἡ κατάκρισις ἀνταποκρινόταν σὲ ἓνα πταῖσμα. Στὴ δευτέρη, ὄχι. Ἄλλὰ κι' ἀκόμη ὅταν ἡ κατάκρισις ἀνταποκρίνεται σὲ μιὰ πραγμα-
τικότητα, δὲν εἶναι παρὰ ἀμαρτία κι' ἀφροσύνη. Ὁ Ἰούδας κατέ-
κρινε, χωρὶς νὰ σκεφθῆ ὅτι ὁ ἴδιος μποροῦσε νὰ πέσῃ σὲ μιὰ πολὺ
χειρότερη ἀμαρτία. Κι' ἔγινε ἀκριβῶς αὐτό. Πόσοι καὶ πόσοι δὲν
μοιάζουμε μὲ τὸν Ἰούδα ἀπ' αὐτὴ τὴ γενικὴ ἀποψι! Κρίνουμε μὲ
αὐστηρότητα τοὺς ἀδελφούς μας κι' ἔχουμε ἢ πέφτουμε κατόπιν
σὲ χειρότερες ἀμαρτίες ἀπὸ τίς δικές τους. Θὰ ἀμαρτάνουμε λιγώτερο,
ἂν δὲν εἶχαμε τὴν τάσι νὰ κρίνουμε καὶ νὰ κατακρίνουμε. Ὅποιος κρί-
νει καὶ κατακρίνει, ἀφήνεται ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ. Τὸ μαρτυρεῖ
τρανότατα ἡ πείρα. Τὸ διδάσκει ἡ Γραφή. Ἄν θέλουμε νὰ μείνῃ
ἀνοιχτὴ καὶ γιὰ μᾶς ἡ πόρτα τοῦ παραδείσου, ἄς κρατᾶμε κλειστὸ
τὸ στόμα στὴν κρίσι καὶ τὴν κατάκρισι τοῦ πλησίον μας.

ΓΙΑΤΙ ΑΓΑΠΑΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης γράφει: «Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν (τὸν Θεόν),
ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς». Ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὸν Θεὸ
δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἓνα ἀποτέλεσμα τῆς δικῆς του ἀγάπης
πρὸς ἡμᾶς. Ἄν δὲν ὑπῆρχε στὴ μέση ἡ δικὴ του ἀγάπη, θὰ μᾶς
ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸν ἀγαπήσουμε. Ἡ ἀγάπη μας εἶναι ταπεινὴ
μίμησις τῆς δικῆς του. Ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς δυὸ αὐτὲς ἀγάπες
δὲν ἔγκειται μονάχα στὸ μέγεθος, ἀλλὰ καὶ στὸ εἶδος. Ἡ ἀγάπη
τοῦ Θεοῦ εἶναι δωρεά. Ἡ ἀγάπη ἡ δικὴ μας εἶναι ἀπόδοσις.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

σιν 'Ι. Ναού είναι ύποχρεωτική. Κατωτέρω δημοσιεύομεν απόσπασμα ἐκ τοῦ σκεπτικοῦ καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, ἔχοντα οὕτω:

Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι σύνομος διότι κατὰ μὲν τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν τοῦ προτελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀν. νόμου τῆς 19/20-11-1935 (573) οἱ ἐκ τῶν ἱερομονάχων διάκονοι ἀσφαλίζονται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸ ΤΑΚΕ, καὶ ὁσάκις τοποθετοῦνται διὰ κανονικοῦ διορισμοῦ εἰς ὄργανικὰς θέσεις ἐπὶ περιορισμένον χρονικὸν διάστημα, κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῶν παρ. 4 καὶ 5 τοῦ ἀν. νόμου 2200/1940 (43), αἵτινες ἐπιτρέπουσι, ὅπως διορίζωνται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου «προσωρινῶς», ὑπὸ τὴν ἐκτεθεῖσαν ἔννοιαν, διάκονοι εἰς ἐνοριακοὺς Ναοὺς, κατὰ προτίμησιν ἐκ φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, μαθητῶν τῶν Ἱεροδιδασκαλείων ἢ Ἱερατικῶν Σχολῶν ἢ Γυμνασίων. Ἐκ δὲ τῶν στοιχείων τοῦ φακέλλου βεβαιοῦται, ὅτι ὁ αἰτῶν, ἀδελφὸς τῆς 'Ι. Μονῆς Βράχου καὶ φοιτητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (ὑπ' ἀριθ. 2054/2-11-1961 ἔγγραφον 'Ι. Μητροπόλεως Κορινθίας), διωρίσθη διὰ κανονικοῦ διορισμοῦ (ὑπ' ἀριθ. 3829/24-11-1958 ἔγγραφον Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν), ἐρειδομένου ἐπὶ τῶν διατάξεων τῆς παρ. 4 τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ ἀν. ν. 2200/1940, «προσωρινῶς» διάκονος εἰς ὄργανικὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Φωτεινῆς Νέας Σμύρνης (ὑπ' ἀριθ. 16922/27-11-1962 ἔγγραφο. ΤΑΚΕ). Ὅθεν ἡ ὑπὸ κρίσιν αἴτησις, τ' ἀντίθετα ὑποστηρίζουσα, τυγχάνει ἀβάσιμος καί, κατ' ἀκολουθίαν, ἀπορριπτέα.

Διὰ τὰ ὑττα

Ἀπορρίπτει τὴν ὑπὸ κρίσιν αἴτησιν.

Διατάσσει τὴν κατάπτωσιν τοῦ παραβόλου καὶ

Καταψηφίζει τοῦ αἰτοῦντος τὴν δικαστικὴν δαπάνην τοῦ ΤΑΚΕ ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων (500).

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰανουαρίου 1963, ἐδημοσιεύθη δὲ αὐτόθι τῇ 26 Φεβρουαρίου ἰδίου ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος
Χ. Μητρελλίας

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου
Κ. Μοράκης

== Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α ==

Ἐφημέριον. Τὸ ἄρθρον τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας περὶ Ἀδάμ, γραμμένον ἀπὸ τὸν εἰδικὸν Καθηγητὴν καὶ Ἀκαδημαϊκὸν κ. Παν. Μπρατσιώτην, δὲν λέγει ὅτι ὁ προπάτωρ δὲν ἀπέκτησεν ἄλλα τέκνα, πλὴν τῶν μνημονευομένων. Ἀσφαλῶς δὲν ἐπροσέξατε τὴν διατύπωσίν του.

Ἐσφαλισμένον Ἐφημέριον Ν. Β. Ἐὰν πρόκειται περὶ ἐπείγουσας περιπτώσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπειλεῖται κίνδυνος ἐκ τῆς ἀναβολῆς, εἶναι δυνατόν νὰ νοσηλευθῇ εἰς κλινικὴν μὴ συμβεβλημένη μετὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Τοῦτο ὁμως μόνον δι' ὅσον χρόνον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ μετακίνησις τοῦ ἀσθενοῦς ἀπὸ τῆς μῆς κλινικῆς εἰς ἄλλην, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Συμβούλου ἱατροῦ. Ἐὰν ὁ Σύμβουλος ἱατρὸς κρίνῃ ὅτι μετὰ τὴν πάροδον ὀρισμένου χρονικοῦ διαστήματος εἶναι δυνατὴ ἡ μετακίνησις εἰς τὴν κλινικὴν, μετὰ τῆς ὁποίας εἶναι συμβεβλημένον τὸ Τ.Α.Κ.Ε., ὁ δὲ ἀσθενὴς παραμείνῃ εἰς τὴν μὴ συμβεβλημένην Κλινικὴν, τότε τὰ νοσήλια, τὰ πέραν τοῦ ὀρισθέντος χρόνου παραμονῆς, βαρύνουν ἀποκλειστικῶς τὸν νοσηλευόμενον. Διὰ τὸν χρόνον κατὰ τὸν ὁποῖον παρέμεινεν τῇ συμφώνῳ γνώμῃ τοῦ ἱατροῦ Συμβούλου δικαιοῦται νοσηλεῖσθαι τρίτης θέσεως. Ἡ διαφορὰ θέσεως καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ νοσηλευομένου. Συμβαίνει ἡ διαφορὰ θέσεως νὰ ἔχη ἠϋξημένον τιμολόγιον μικρο-

βιολογικῶν ἐξετάσεων κ.λ.π. Καὶ ἡ διαφορὰ αὐτὴ καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ νοσηλευομένου, πλὴν τῶν φαρμάκων, τὰ ὁποῖα χορηγοῦνται εἰς ὅλας τὰς θέσεις μὲ τὸ αὐτὸ τιμολόγιον. — Αἰδεσ. Κων/νον Τσιτσῆγκον, Χαλκίδα. Ἐνεγράφητε. Σᾶς ἐστάλησαν τὰ τεύχη ἀπὸ 1.11.1962.

Νέον Ἐφημέριον. Ἐὰν ἐχειροτονήθητε βάσει τοῦ Ν.Δ. 3859/58 «περὶ τρόπου πληρώσεως κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων παραμεθόριων Ἱερῶν Μητροπόλεων κλπ.» δύνασθε νὰ μετατεθῆτε εἰς ἄλλην παραμεθόριον ἐνορίαν τῶν παραμεθόριων Ἱ. Μητροπόλεων, οὐχὶ ὁμοῦ εἰς ἐνορίαν μὴ παραμεθόριον Ἱ. Μητροπόλεως. — Πρωτοπρεσβύτερον Ἀγγελοῦ Τόλιαν, Καλαμπάκων. Ἐνεγράφητε. Σᾶς ἐστάλησαν τὰ τεύχη ἀπὸ 1-11-1962. Διὰ τὴν ἐγγραφὴν σας εἰς τὴν «Θεολογίαν» ἀπαιτεῖται βεβαίως (ἐφ' ἁπλοῦ) τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας, εἰς τὴν ὁποῖαν νὰ βεβαιούται ὅτι τυγχάνετε πτυχιούχος θεολογίας καὶ ὅτι εἰσθε διωρισμένος ἐφημέριος. Ἡ ὑπόδειξις σας ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν. — Αἰδεσιμ. Παναγιώτην Γρ. Τὰ πέραν τῶν 25 ἐτῶν συμμετοχῆς δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς καταβολῆς τοῦ ἐφ' ἁπαξ βοηθήματος. Συμβαίνει αὐτὸ πού γράφετε διότι ὁ κλάδος ἀρωγῆς ἰδρύθη τὸ 1947, ἀφ' οὗτος ἤρχισαν καὶ αἱ καταβολαὶ πρὸς τὸν κλάδον τοῦτον. Ἐπομένως καὶ σεῖς καὶ ὁ μετέπειτα, πρὸ τοῦ 1947 ὁμοῦ, χειροτονηθεὶς ἔχετε τὰ αὐτὰ ἔτη συμμετοχῆς εἰς τὸν κλάδον ἀρωγῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ σύμπτωσης τοῦ ποσοῦ. — Αἰδεσ. Βενέδικτον Ἀγγελοπούλον, Κομοτηνῆν. Οἱ Βιβλιοδετημένοι τόμοι τῶν προηγουμένων ἐτῶν τιμῶνται 25 δραχ. ἕκαστος. Διὰ λόγους διαχειριστικῆς τάξεως εἶναι ἀπαραίτητος ἡ προαποστολὴ τῆς ἀξίας τοῦ ζητηθέντος τόμου. — Αἰδεσ. Χ. Ν. Σ., Θεσσαλίαν. Δάνειον μέχρι τοῦ ποσοῦ 8.000 δραχμῶν χορηγεῖται εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις: α) ἕνεκα γάμου θυγατρὸς τοῦ ἐφημερίου, β) ἕνεκα τοκετοῦ, γ) ἕνεκα βαρείας ἀσθενείας, δ) διὰ ἐπιβεβλημένην ἰατρικῶς λουτροθεραπείαν, ε) ἕνεκα θανάτου καὶ στ) ἕνεκα ἐκτάκτου στεγαστικῆς ἀνάγκης. Ἐπομένως ἡ ἀναγραφεῖα εἰς τὴν αἰτήσιν σας περίπτωσις δὲν δικαιολογεῖ τὴν λήψιν δανείου.

= Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α =

Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἐκκλησία καὶ ὕλικός πολιτισμός. — **Ἀμμωνᾶ**, Λησμονημένοι χρόνοι. Ὁ μοναχὸς Γεώργιος Ζουκας - Γούναρης. — **Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπὸ τὸν ἀγρόν Του. Ἡ προσωπικὴ μας εὐθύνη. — **Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Ἅγιοι Τόποι. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος Τρίτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστασιεῖς ἐκ τοῦ Δευτικῆς ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρω**ς. (Ἀπόδοσις **Θεοδόσῃ Σπεράντσα**). — **Βασ. Ἡλιάδης**, Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἡ ἐκδήλωσις τοῦ θρησκευτικοῦ μας αἰσθήματος ἐφωταγώγησε τὸ στερέωμα τοῦ χριστιανικοῦ ὀρίζοντος. Αἱ ἑορταὶ ὑπῆρξαν εὐκαιρία ἐκδηλώσεως τῆς πίστεως. Ἀνετράπησαν αἱ ἀντιχριστιανικὲς δοξασίαι. — Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Ἐδεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδοσις **Ἀνθίου Θεολόγου Χ.** **Ἀλιμπράντη**, Ἡ χριστιανικὴ ἔννοια τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. — **Βασ. Μουστάκη**, Εὐσεβεῖς διαλογισμοί. Στὸ Περιθώριον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰασιίου 1. Ἀθήναι.